

ЗАКОН
О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се поступак извршења казне затвора, дуготрајног затвора, лишење слободe одређене у прекршајном поступку, мјере притвора, новчане казне, рада за опште добро на слободи, мјера безбједности, казне малољетничког затвора, извршење васпитних мјера, организација и рад установа за извршење кривичних санкција, као и извршење кривичних санкција које изрекну страни судови.

Члан 2.

(1) Сврха извршења кривичних санкција је спровођење правоснажних и извршних судских одлука, заштита друштва од вршења кривичних дјела и издвајање учинилаца кривичних дјела из друштвене средине, у циљу њиховог преваспитања, лијечења и оспособљавања за живот на слободи, у складу са законом и друштвеним нормама.

(2) Лица према којима се извршавају кривичне санкције задржавају сва права, а лишавaju се или ограничавају одређена права само у мјери која одговара природи и садржини те санкције и само на начин којим се обезбјеђује поштивање личности учиниоца кривичног дјела и његовог људског достојанства, у складу са законом и међународним уговорима.

(3) Неће бити наметнуто ниједно ограничење које није предвиђено законом које није неопходно за остваривање циља за који је намијењено, није ефикасно у остваривању тог циља и није пропорционално.

(4) Забрањени су и кажњиви поступци којима се лице према коме се извршавају кривичне санкције и друге мјере подвргава било каквом облику мучења, или другим облицима окрутног, нечовјечног или понижавајућег поступања или експериментисања.

(5) Лице према коме се извршава кривична санкција не смије бити стављено у неравноправан положај због расе, боје коже, пола, језика, вјере, политичких и других увјерења, националног или социјалног поријекла, имовног стања, образовања, друштвеног положаја или другог личног својства.

(6) Са осуђеним, притвореним и малољетним лицима треба поступати човјечно, поштовати њихово лично достојанство и штитити њихов тјелесни и духовни интегритет.

(7) Министарство правде (у даљем тексту: Министарство) дужно је осигурати приступ и повјерљиву комуникацију осуђеника, притвореника и малољетника са домаћим и међународним организацијама и другим институцијама надлежним за праћење и остваривање људских права и основних слобода у складу са законом и одговарајућим међународним документима.

Члан 3.

(1) Извршењу кривичних санкција приступа се када одлука којом је санкција изречена постане правоснажна и кад за извршење нема законских сметњи.

(2) Са извршењем кривичне санкције може се отпочети и прије него што је постала правоснажна одлука којом је она изречена, само када је то законом посебно предвиђено.

Члан 4.

(1) Када су испуњени услови за извршење кривичне санкције, надлежни суд је обавезан предузети потребне радње да се извршење спроведе без одлагања у складу са овим законом.

(2) Извршење кривичне санкције може бити одложено или прекинуто у случајевима и под условима одређеним овим законом.

Члан 5.

(1) Лице према коме је примијењена санкција не плаћа трошкове извршења, осим трошкова новчане казне и других трошкова у складу са законом.

(2) За поднеске, службене радње, рјешења и друге акте у вези са извршењем санкција не плаћа се такса.

(3) Против појединачних аката којима се по одредбама овог закона рјешава о правима и обавезама лица према којима се извршава кривична санкција, не може се водити управни спор.

Члан 6.

(1) Ради праћења, проучавања и унапређења система извршења кривичних санкција, министар правде (у даљем тексту: министар) може основати стручни савјет из реда представника научних установа, судова, органа управе, стручних удружења, других институција и појединаца који се баве питањима васпитања и криминалитета.

(2) Установе и органи за извршење кривичних санкција дужни су да воде прописане евиденције и статистичке податке о лицима према којима се извршавају кривичне санкције и мјера притвора.

(3) Органи власти, установе и друга правна лица у чији дјелокруг рада спада примјена социјалних, здравствених, васпитних и других мјера значајних за извршење појединих санкција дужни су сарађивати са Министарством и Установама.

(4) Послови извршења кривичних санкција прописани овим законом су послови од посебног интереса за Републику Српску.

(5) Током извршења казне затвора обезбјеђује се да и осуђена лица учествују у свом превапитању, одржавању реда и дисциплине, као и у васпитним, образовним, културним, спортским, забавним и другим активностима.

Члан 7.

(1) Осуђена лица у правилу казну затвора издржавају скупно.

(2) Кад то захтијевају разлози безбједности, здравствено стање, лична својства осуђеног лица или када је то предвиђено законом, може се одредити да осуђено лице издржава казну одвојено од осталих.

(3) Мушка и женска лица издржавају казну затвора одвојено.

(4) Малољетна лица казну затвора издржавају одвојено од пунољетних лица.

(5) Малољетна лица васпитну мјеру упућивања у васпитно-поправни дом издржавају у васпитно-поправном дому или у посебном одјељењу Установе.

Члан 8.

(1) Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

а) „осуђени“ је лице за које је правоснажном одлуком суда утврђено да је кривично одговорно за одређено кривично дјело,

б) „осуђено лице или осуђеник“ је лице које је правоснажном одлуком проглашено кривично одговорним и које у казнено-поправној установи издржава казну затвора у складу са одредбама овог закона,

в) „притвореник“ је лице које се налази у притвору по одлуци суда којом је притвор одређен,

г) „васпитаник“ је лице које се налази у васпитно-поправном дому на извршењу васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом,

д) „малољетник“ је лице према којем се примјењује васпитна мјера,

ђ) „повратник“ је осуђено лице које је два и више пута било правоснажно осуђивано на казну затвора,

е) „Установе“ су сви казнено-поправни заводи и васпитно-поправни дом у Републици Српској,

ж) „правно лице“ су сва лица која су као таква дефинисана у Закону о кривичном поступку, укључујући организације, предузећа, удружења, фирме и друга привредна друштва,

з) „надлежни суд“ су сви судови који су изrekli казну, упутили лице на издржавање казне или одредили притвор,

и) „овлашћено службено лице“ је лице запослено у Министарству правде и казнено-поправној установи, које је овлашћено да врши послове и овлашћења у складу са овим законом (надзор над радом Установа, примјена средстава принуде, претрес просторија итд.), а које поред тога врши и остале послове у складу са овим законом и подзаконским прописима,

ј) „припадник службе обезбјеђења – полицајац казнено-поправне установе“ је лице запослено у казнено-поправној установи на пословима обезбјеђења, које носи униформу и наоружано је,

к) „радни инструктор“ је лице које у оквиру привредне јединице казнено-поправне установе врши радно-стручно оспособљавање осуђених лица и васпитаника за поједина занимања (бравар, токар, лимар, пекар и сл.) и

л) „третман“ је процес који подразумијева планске, систематске и организоване активности које се проводе према осуђеном лицу, малољетнику и васпитанику, а чије је циљ њихово оспособљавање да поштују друштвене норме и правила како не би више долазили у сукоб са законом.

(2) Граматички изрази употријебљени у овом закону за означавање мушког или женског пола, подразумијевају оба пола.

II УСТАНОВЕ ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

1. Оснивање и организација Установа

Члан 9.

(1) Установе за извршење кривичних санкција и мјере притвора (у даљем тексту: Установе или Установа) су посебне установе републичке управе у саставу и под непосредним надзором Министарства.

(2) Установе оснива и укида Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) на приједлог министра.

(3) Актом о оснивању одређује се врста, тип и сједиште Установе.

(4) Територијалну надлежност Установе утврђује министар.

(5) Средства за рад Установа обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

Члан 10.

(1) Према степену обезбјеђења, степену ограничења слободе кретања осуђених лица, као и примијењеним мјерама поступања према тим лицима, Установе могу бити отвореног, полуотвореног и затвореног типа.

(2) Установе отвореног типа немају физичко и материјално обезбјеђење, а организација живота и рада осуђених лица заснива се на њиховој самодисциплини и личној одговорности подстицаној и контролисаној од стране васпитача.

(3) Установе полуотвореног типа имају материјално-техничко обезбјеђење, а служба обезбјеђења Установе обезбјеђује одржавање реда и контролу кретања осуђених лица.

(4) Установе затвореног типа имају материјално-техничко обезбјеђење, оградне зидове, техничка средства за обезбјеђење која представљају препреку за бјекство осуђених и притворених лица, као и физичко обезбјеђење (наоружани припадници службе обезбјеђења).

Члан 11.

(1) Установе се организују као казнено-поправни заводи и васпитно-поправни домови.

(2) У Установама затвореног типа се могу формирати затворена и полуотворена одјељења, а у Установама полуотвореног типа отворена одјељења.

(3) У сједишту и ван сједишта Установа могу постојати посебна одјељења за извршење казне затвора за лица мушког или женског пола, посебна одјељења за извршење казне малољетничког затвора, као и посебно одјељење за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом.

(4) Одјељења са посебним режимом и одјељења са максималним обезбјеђењем и интензивним програмом поступања, као затворена одјељења, могу се формирати само у Установама затвореног типа.

(5) Мјера притвора, по правилу, извршава се у посебном одјељењу Установе – притворској јединици.

(6) Одјељења из ст. 2, 3, 4. и 5. овог члана оснива и укида министар.

Члан 12.

(1) Унутрашња организација и систематизација радних мјеста Установе уређује се правилником о унутрашњој организацији и систематизацији, који доноси руководиоца Установе уз сагласност министра.

(2) Правилник из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“.

(3) Доношење одлуке о потреби пријема радника у Установе и надзор над њеним спровођењем у надлежности је министра.

(4) Сагласност о пријему радника даје министар на образложени приједлог руководиоца Установе.

Члан 13.

(1) У Установама казну затвора издржавају лица мушког пола без обзира на висину казне.

(2) У Установама за жене, односно посебном одјељењу за жене, казну затвора издржавају лица женског пола, без обзира на дужину казне, и лица женског пола осуђена на казну малољетничког затвора.

(3) У Установама, односно посебном одјељењу за осуђене малољетнике, казну затвора издржавају мушка лица осуђена на казну малољетничког затвора.

(4) У одјељењу са посебним режимом, у правилу извршава се казна затвора према осуђеним лицима за која се приликом испитивања личности утврди да би битно угрозила безбједност осталих осуђених лица и имовине у Установи или која за вријеме издржавања казне битно нарушавају ред и дисциплину, као и осуђена лица за која се утврди да су предузете мјере поступања према њима остале безуспјешне.

(5) У Установама, односно посебним одјељењима Установа извршава се васпитна мјера упућивања у васпитно-поправни дом за мушка и женска малољетна лица.

(6) У складу са Правилником о кућном реду, руководиоца Установе утврђује распоред дневних активности осуђених лица у складу са специфичностима поједине Установе.

(7) Правилник о кућном реду за издржавање казне затвора доноси министар.

2. Руковођење Установама

Члан 14.

(1) Установом руководи директор завода (у даљем тексту: руководилац Установе) и за свој рад одговара министру.

(2) Установе затвореног типа могу имати замјеника руководиоца Установе.

(3) Замјеник руководиоца Установе замјењује руководиоца у случају његове одсутности или спријечености, помаже истом у извршавању послова из његове надлежности и обавља и друге послове које му одреди руководилац Установе.

Члан 15.

(1) Руководиоца и замјеника руководиоца Установе поставља и разрјешава министар, на основу јавног конкурса, на период од пет година, уз могућност поновног постављења.

(2) За руководиоца Установе може бити постављено лице које има високу стручну спрему друштвеног смјера и радно искуство од најмање пет година након стицања високе стручне спреме, у области извршења кривичних санкција, правосуђа или управе и положен стручни испит из једне од наведених области.

(3) За замјеника руководиоца Установе може бити постављено лице које има високу стручну спрему и радно искуство од најмање пет година након стицања високе стручне спреме, у области извршења кривичних санкција, правосуђа или управе и положен стручни испит из једне од наведених области.

(4) Министар код постављења лица из става 1. овог члана, на нивоу свих Установа, води рачуна да се обезбиједи заступљеност која одражава састав конститутивних народа и грађана Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ).

(5) Руководилац Установе организује рад, надзире правилност и законитост рада, представља Установу, рјешава о правима и обавезама запослених у Установи и врши друге послове за које је надлежан по овом закону и другим прописима.

(6) Руководилац Установе подноси министру годишњи извјештај о раду Установе.

Члан 16.

(1) Службом у Установи руководи помоћник руководиоца Установе који за свој рад одговара руководиоцу Установе.

(2) Помоћника руководиоца на основу јавног конкурса поставља и разрјешава руководиоца Установе уз сагласност министра, на период од пет година, уз могућност поновног постављења.

(3) За помоћника може бити постављено лице које има високу стручну спрему одговарајућег смјера и најмање три године радног искуства након стицања високе стручне спреме у области извршења кривичних санкција, правосуђа или управе и положен стручни испит из једне од наведених области.

(4) Посебним одјелењем у Установи руководи руководилац одјелења који за свој рад одговара руководиоцу Установе и помоћнику руководиоца Установе.

(5) Руководиоца одјелења, на те послове распоређује руководилац Установе, уз сагласност министра.

(6) За руководиоца одјелења може бити распоређено лице које има високу стручну спрему одговарајућег смјера и најмање три године радног искуства након стицања високе стручне спреме у области извршења кривичних санкција, правосуђа или управе и положен стручни испит из једне од наведених области.

3. Службе у Установи

Члан 17.

У Установама се оснивају сљедеће службе:

- а) служба обезбјеђења,
- б) служба третмана,
- в) здравствена служба,
- г) привредно-инструкторска служба и
- д) служба за правне, финансијске и опште послове.

3.1. Служба обезбјеђења

Члан 18.

(1) Служба обезбјеђења стара се о безбједности Установе, радилишта и просторија у којима осуђена лица бораве и раде, о одржавању унутрашњег реда и дисциплине у Установама, спроводи осуђена лица и обавља и друге послове одређене овим законом и прописима донесеним на основу закона.

(2) Послове службе обезбјеђења врше припадници службе обезбјеђења – полиција казнено-поправних установа.

(3) Послове службе унутрашњег обезбјеђења обављају полицајци Установе који су у правилу истог пола као и осуђена и притворена лица.

(4) Возила која се употребљавају у извршавању послова службе обезбјеђења су посебно означена и опремљена.

(5) Служба је наоружана и једнообразно униформисана.

(6) Правилник о начину вршења службе обезбјеђења, наоружању и опреми, употреби ватреног оружја и других средстава принуде, означавању и опреми возила у Установама доноси министар.

(7) Правилник о звањима припадника службе обезбјеђења и условима њиховог стицања, униформи и ознакама звања припадника службе обезбјеђења у Установама доноси министар.

3.2. Служба третмана

Члан 19.

(1) Служба третмана планира, програмира, организује и остварује процес преваспитања осуђених лица и васпитаника и у том циљу координира рад осталих учесника у том процесу.

(2) У циљу остварења сврхе извршења кривичних санкција из члана 2. овог закона, служба третмана програмира и координира васпитни рад и испитује личност осуђеног лица и васпитаника, израђује програм поступања за свако лице, врши процјену потребе за стручним образовањем, непосредно и путем других служби прати рад и понашање осуђених лица и васпитаника у току издржавања казне затвора, односно васпитне мјере, прикупља и обједињује податке и запажања васпитача и других лица која непосредно раде са осуђеним лицима, анализира и проучава постигнуте резултате и утицај предузетих васпитних мјера, те на основу постигнутих резултата предузима потребне мјере и унапређује васпитни рад у Установи, примјењујући савремене методе, облике и садржаје рада.

(3) На пословима третмана ради потребан број васпитача тако да на једног васпитача по правилу долази до 40 осуђених лица, односно до 20 осуђених лица ако су у групи малолетници, млађа пунољетна лица и осуђена лица распоређена у одјељење са посебним режимом.

(4) У оквиру службе третмана у пријемно-отпусном одјељењу постоји тим стручњака за испитивање личности и утврђивање програма поступања за осуђена лица (специјални педагог,

социјални педагог, педагог, психолог, социјални радник, криминолог, правник и други стручњаци).

(5) Сва стручна лица која раде у служби третмана полажу стручни испит пред комисијом коју именује министар.

(6) Правилник о условима и начину полагању стручног испита радника у служби третмана доноси министар.

3.3. Служба за здравствену заштиту

Члан 20.

(1) Служба за здравствену заштиту обавља послове здравствене заштите осуђених и притворених лица, контролу хигијенских мјера, контролу квалитета и квантитета хране, те врши и друге послове одређене законом и прописима донесеним на основу закона.

(2) Служба за здравствену заштиту има најмање једног љекара и једног медицинског техничара, а може организовати пружање психијатријске и стоматолошке заштите и лабораторијске услуге.

(3) У Установама, односно посебном одјељењу у коме казну затвора издржавају жене постоји породилско одјељење и просторије намијењене за боравак дјеце.

(4) Установе морају располагати посебном просторијом – стационаром за издвајање и лијечење обољелих лица.

(5) Здравственом раднику који прегледа и лијечи осуђена лица гарантује се и обезбјеђује пуна професионална независност, у складу са законом и етичким кодексом.

(6) Установа може ангажовати и здравствене раднике из других здравствених установа ради остваривања потпуније здравствене заштите.

3.4. Привредно-инструкторска служба

Члан 21.

(1) Привредно-инструкторска служба организује рад и спроводи стручну обуку осуђених лица, те обавља друге послове одређене законом и прописима донесеним на основу закона.

(2) Рад осуђених лица у Установама је добровољан и може се организовати у Установи и ван Установе.

(3) Ради стручног оспособљавања осуђених лица у Установама се обезбјеђује потребан број радних инструктора, који организују радно-стручну обуку, те обављају друге послове утврђене законом и општим актима Установе.

(4) Радни инструктори који раде са осуђеним лицима полажу стручни испит пред комисијом коју именује министар.

(5) Правилник о условима и начину полагању стручног испита радних инструктора који раде са осуђеним лицима доноси министар.

3.5. Служба за правне, финансијске и опште послове

Члан 22.

Служба за правне, финансијске и опште послове обавља правне, стручно-административне, рачуноводствено-финансијске послове, послове економата и депозита, води прописане евиденције, организује пружање правне и друге помоћи осуђеним и малолетним лицима, те врши и друге послове одређене законом и прописима донесеним на основу закона, као и заједничке послове од општег значаја за Установу.

4. Радни односи и права по основу рада

4.1. Заснивање радног односа

Члан 23.

(1) Радни однос у Установама заснива се у правилу, на неодређено вријеме, путем јавног конкурса.

(2) Изузетно, радни однос у Установама, без јавног конкурса, може се засновати на одређено вријеме ради замјене одсутног радника до његовог повратка, привремено повећаног обима посла најдуже до шест мјесеци и обуке приправника док траје приправнички стаж, уз сагласност министра.

(3) Радни однос заснован на одређено вријеме не може прерасти у радни однос на неодређено вријеме.

Члан 24.

(1) У Установе може бити примљено лице које испуњава:

а) опште услове:

1) да је држављанин Републике Српске или БиХ,

2) да је старији од 18 година,

3) да има општу здравствену способност,

4) да није осуђиван за кривично дјело на безусловну казну затвора од најмање шест мјесеци или за кривично дјело које га чини неподобним за обављање послова у Установи,

5) да није отпуштен из органа управе као резултат дисциплинске мјере на било којем нивоу власти у БиХ три године прије објављивања јавног конкурса,

6) да се на њега не односи члан IX став 1 Устава БиХ,

7) да испуњава и друге услове утврђене законом или другим прописима,

б) посебне услове у погледу одговарајуће школске и стручне спреме, радног искуства у траженом степену образовања, одговарајућег стручног испита и друге услове утврђене Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

(2) Лица која заснивају радни однос у Установама на пословима и задацима из члана 18. став 2, члана 19. став 3. и члана 21. став 3. овог закона, поред услова предвиђених у ставу 1. овог члана, треба да испуњавају и здравствене и психофизичке способности потребне за обављање тих послова.

(3) Здравствене способности кандидата из става 2. овог члана оцјењује здравствена установа овлашћена за издавање љекарских увјерења за раднике на пословима са посебним овлашћењима, а психофизичке способности за раднике из члана 18. став 2. посебна комисија коју одреди министар.

(4) Запослена и постављена лица у Министарству и Установама својим владањем и изгледом у свакој прилици морају пружати добар примјер осуђеним и притвореним лицима.

4.2. Права и обавезе из радног односа

Члан 25.

(1) Због посебних услова рада и природе послова, радна мјеста на којима раде овлашћена службена лица Министарства и Установа, на којима се врши непосредни утицај на осуђена и притворена лица, утврђују се као радна мјеста на којима се стаж осигурања рачуна у увећаном трајању од највише 16 мјесеци за 12 мјесеци ефективног стажа.

(2) Радна мјеста из става 1. овог члана посебним актом утврђује министар.

(3) Министарство води евиденцију о лицима из става 1. овог члана и издаје им увјерења о времену проведеном на тим пословима.

Члан 26.

(1) У интересу службе, по насталој потреби, запослено лице обавезно је да ради и дуже од пуног радног времена, а може му се прекинути или одложити коришћење годишњег одмора.

(2) Одлуку о раду дужем од редовног, одлагању, односно прекиду коришћења годишњег одмора доноси руководилац Установе.

Члан 27.

(1) Установа врши осигурање живота запослених лица.

(2) Трошкове набавке посмртне опреме запосленог који је изгубио живот у вршењу или поводом вршења службеног посла или задатка, сноси Установа.

(3) Права породице у случају смрти запосленог утврђују се Посебним колективним уговором за област правосуђа.

Члан 28.

(1) За запослене у Установама који раде на пословима извршења кривичних санкција, обавезно је стално стручно образовање и оспособљавање у складу са планом и програмом обуке стручног образовања и оспособљавања.

(2) За стручно образовање и оспособљавање запослених из става 1. овог члана, Министарство може самостално или преко стручног удружења организовати семинаре, савјетовања и друге облике стручног усавршавања.

(3) Наставни план и програм стручног образовања доноси министар.

Члан 29.

(1) Провјера здравствених и психофизичких способности запослених који раде на пословима обезбјеђења обавља се једном у току двије године, а по указаној потреби могу се упућивати и у краћим временским раздобљима, о чему одлучује руководилац Установе.

(2) Провјера здравствених способности запослених који раде на осталим пословима за које се радни стаж рачуна у увећаном трајању обавља се једном у три године, а по указаној потреби могу се упућивати и у краћим временским раздобљима, о чему одлучује руководилац Установе.

(3) Када код запосленог из ст. 1. и 2. овог члана настану промјене у психичком својству или општем здравственом стању које га чине неспособним за вршење тих послова упућује се надлежном органу за оцјену радне способности у складу са законом којим се утврђују права из пензијског и инвалидског осигурања.

(4) Уколико надлежни орган утврди постојање преостале радне способности, запослени се распоређује на друге послове у складу са могућностима Установе или му се омогућава преквалификација.

(5) Ако не постоји могућност распоређивања на друге послове запосленог из става 4. овог члана, престаје му радни однос.

(6) Рјешење о престанку радног односа доноси руководилац Установе.

Члан 30.

(1) Запосленом раднику у Установи, коме престане радни однос ради одласка у пензију припада отпремнина у складу са Посебним колективним уговором за област правосуђа.

(2) Друга права запослених лица у Установама која нису регулисана овим законом уређују се законом којим се утврђују права из пензијског и инвалидског осигурања.

4.3. Распоређивање

Члан 31

(1) Запослено лице у Министарству или Установи из члана 25. став 1. овог закона, због потреба посла или повећаног обима посла, може бити привремено распоређено без његове сагласности у другу Установу најдуже шест мјесеци у току двије године, а уз његову сагласност најдуже 12 мјесеци.

(2) Рјешење о упућивању доноси министар, против кога није дозвољена жалба.

Члан 32.

(1) Запослено лице у Установи, осим запослених из члана 15. и члана 16. став 1. овог закона, може уз сагласност министра бити распоређено у Установи на друге послове за које испуњава услове предвиђене Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, ако то налажу нова организација или рационализација послова или потреба посла.

(2) Против рјешења из претходног става може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.

4.4. Поступак разрјешења

Члан 33.

(1) Руководилац Установе разрјешава се:

- а) истеком времена на које је постављен,
- б) ако поднесе оставку,
- в) ако се укине радно мјесто на које је постављен,
- г) ако годишњи извјештај о раду буде оцијењен негативном оцјеном и
- д) под другим условима предвиђеним овим законом.

(2) Руководилац Установе се, након разрјешења, распоређује на послове за које испуњава услове предвиђене Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

(3) Против рјешења о разрјешењу није дозвољена жалба, али се може покренути спор пред надлежним судом.

Члан 34.

(1) Замјеник и помоћник руководиоца Установе разрјешава се:

- а) истеком времена на које је постављен,
- б) ако поднесе оставку,
- в) ако се укине радно мјесто на које је постављен и
- г) у случају када руководиоц Установе утврди да су у обављању послова настали пропусти који битно утичу на негативан рад и функционисање службе, односно Установе.

(2) Замјеник и помоћник руководиоца Установе се, након разрјешења, распоређује на послове за које испуњавају услове предвиђене Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

(3) Против рјешења о разрјешењу замјеника руководиоца Установе није дозвољена жалба, али се може покренути спор пред надлежним судом.

(4) Против рјешења о разрјешењу помоћника руководиоца Установе може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.

4.5. Престанак радног односа

Члан 35.

- (1) Запосленом у Установи престаје радни однос:
- а) у случају смрти,
 - б) истеком времена, ако је исти заснован на одређено вријеме,
 - в) споразумним захтјевом,
 - г) испуњавањем законом прописаних услова који се односе на године стажа осигурања и старосну доб за пензионисање у складу са законом којим се прописује питање пензијско-инвалидског осигурања,
 - д) у случају укидања или реорганизације установе или укидања радног мјеста, ако не буде распоређен на друго радно мјесто у року од три мјесеца од када је дошло до реорганизације или укидања,
 - ђ) ако правоснажном пресудом буде осуђен на безусловну казну затвора од најмање шест мјесеци,
 - е) ако одбије распоређивање или када из неоправданих разлога не ступи на радно мјесто на које је распоређен,
 - ж) ако је приликом заснивања радног односа прећутао или дао нетачне податке који су били од значаја за заснивање радног односа и
 - з) ако не постоји могућност да се у року од три мјесеца након разрјешења распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми.
- (2) О престанку радног односа доноси се рјешење.
- (3) Против рјешења о престанку радног односа може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.

Члан 36.

Ако дође до реорганизације или укидања Установе, министар ће посебним правилником утврдити критерије за утврђивање вишка запослених, као и обим права која им по том основу припадају.

Члан 37.

На права из радног односа, која нису прописана овим законом, примјењују се одредбе Закона о раду, Закона о платама запослених у Министарству унутрашњих послова, казнено-поправним установама и судској полицији, Закон о платама запослених у органима управе Републике Српске, Општег колективног уговора и Посебног колективног уговора за област правосуђа.

5. Дисциплинска одговорност радника Установа

Члан 38.

Радници Установа одговорни су за учињене повреде радних обавеза и дужности које могу бити лакше и теже.

Члан 39.

- (1) Лакшом повредом радних обавеза и дужности сматра се поступање противно правилима о раду и прописима о начину обављања послова у Установама које је изазвало или је могло изазвати штетне посљедице мањег значаја, а нарочито:
- а) учестало кашњење, неоправдано одсуство у току радног времена и одлазак са посла прије истека радног времена и

б) неблаговремено извршавање одлука уколико усљед тога нису наступиле штетне посљедице.

(2) За повреде радних обавеза из става 1. овог члана може се изрећи мјера укор или новчана казна у износу 15% од мјесечне плате запосленог, остварене у мјесецу у којем је повреда учињена, а највише у трајању до 90 дана.

Члан 40.

(1) Тежом повредом радних обавеза и дужности сматра се поступање противно правилима о раду и прописима о начину обављања послова у Установама, које је изазвало или је могло изазвати штетне посљедице већег значаја, а нарочито:

а) неодговорно и несавјесно вршење службе, а нарочито неовлашћено напуштање радног мјеста, спавање на радном мјесту, пропуштање вршења радних дужности и слично,

б) примање поклона од осуђених и притворених лица и њихових рођака,

в) трговање и размјена роба са осуђеним и притвореним лицима,

г) уношење у Установу или изношење из Установе забрањених ствари за рачун осуђених и притворених лица, као и помагање или омогућавање таквих радњи,

д) свако договарање са осуђеним и притвореним лицима којим се омета истрага или ради помагања бјекства,

ђ) непријављивање завјере осуђених и притворених лица која се тиче побуне, бјекства или других облика нарушавања кућног реда,

е) одавање службене или друге тајне утврђене законом или општим актом,

ж) одбијање извршења послова и задатака на које је запослени распоређен или одбијање налога непосредног руководиоца,

з) неоправдано изостајање са посла пет радних дана у току шест мјесеци или неоправдано изостајање с посла три дана узастопно,

и) долазак на рад у пијаном стању или уживање алкохола и других опојних средстава који чине радника неспособним за извршење послова и задатака,

ј) оштећење имовине која је повјерена на чување,

к) бављење пословима који су неспојиви са службеном дјелатношћу и бављење другим дјелатностима или послом, односно додатним занимањем, као и обављање функција у извршним и законодавним органима власти, управним, те другим органима у предузећима, правним лицима и политичким странкама, као и испољавање политичких опредјељења,

л) издавање или извршавање наређења којим се очигледно угрожава безбједност осуђених и притворених лица, као и имовине,

љ) прекорачења овлашћења при употреби средстава принуде,

м) издавање наређења чије би извршење представљало кривично дјело,

н) избјегавање обавеза у вези са стручним оспособљавањем и усавршавањем,

њ) избјегавање љекарских прегледа ради утврђивања способности за рад,

о) непристојно понашање у Установи и ван Установе које наноси очигледну штету угледу установе,

п) неблаговремено поступање у обављању радних обавеза и дужности или провођења радњи које су у супротности са законом и прописима донесеним на основу закона,

р) повреда прописа о безбједности и опасности од пожара, експлозије или других елементарних непогода,

с) неовлашћена послуга и коришћење опреме и средстава повјерених за извршење службеног задатка,

т) несавјесно чување службених списа или података и

ћ) учестало понављање лакших повреда радних обавеза и дужности.

(2) За теже повреде радних обавеза и дужности може се изрећи новчана казна у висини 30% мјесечне плате запосленог остварене у мјесецу у којем се мјера изриче у трајању од једног до шест мјесеци или мјера престанка радног односа.

Члан 41.

(1) Дисциплински поступак против запосленог у Установи покреће се захтјевом који подноси руководиоца Установе.

(2) Дисциплински поступак против руководиоца Установе покреће се захтјевом који подноси министар.

(3) Захтјев за покретање дисциплинског поступка доставља се запосленом на којег се односи, дисциплинској комисији и надлежном синдикату, а против истог није дозвољена жалба.

Члан 42.

(1) Дисциплински поступак покренут против запослених у Установи води дисциплинска комисија коју именује руководиоца Установе.

(2) Дисциплински поступак покренут против руководиоца Установе води дисциплинска комисија коју именује министар.

(3) Комисија се састоји од председника и два члана, који могу имати замјенике.

Члан 43.

(1) Дисциплинске мјере за запослене у Установи изриче руководиоца Установе на приједлог дисциплинске комисије.

(2) Дисциплинске мјере за руководиоца Установе изриче дисциплинска комисија.

(3) Против одлуке руководиоца Установе о изреченој дисциплинској мјери запосленом у Установи и одлуке дисциплинске комисије о изреченој дисциплинској мјери руководиоцу Установе, може се уложити жалба министру у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Члан 44.

Запослени у Установи удаљава се из Установе у случају:

а) ако је потврђена оптужница за кривично дјело учињено у вршењу његових послова и задатака или

б) ако се запослени налази у притвору.

Члан 45.

Запослени у Установи може се удаљити из Установе у случају:

а) ако је потврђена оптужница за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора у трајању од најмање три године или

б) ако је покренут дисциплински поступак због учињене теже повреде радне дужности до завршетка дисциплинског поступка.

Члан 46.

(1) Рјешење о удаљењу запосленог у Установи доноси руководиоца Установе, односно министар за руководиоца Установе.

(2) У случају изреченог удаљења, запослени у Установи, односно руководиоца Установе има право на накнаду у износу од 50% плате, док удаљење траје.

(3) На рјешење о удаљењу које доноси руководиоца Установе може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(4) Жалба не одлаже извршење рјешења.

(5) На рјешење о удаљењу које доноси министар није дозвољена жалба, али се може покренути спор пред надлежним судом.

Члан 47.

Ближе одредбе о покретању и вођењу дисциплинског поступка за утврђивање повреда радних обавеза, као и одредбе о застарјелости утврдиће се правилником о дисциплинској одговорности који доноси министар.

6. Посебне одредбе о служби обезбјеђења

Члан 48.

(1) Припадници службе обезбјеђења дужни су вршити послове и задатке и у случају кад је извршење тих послова и задатака везано са опасношћу по њихов живот.

(2) Припадницима службе обезбјеђења издаје се службена легитимација којом доказују службену функцију и право ношења оружја и униформе.

(3) Право на службену легитимацију имају министар, ресорни помоћник, инспектори, руководиоци Установа и њихови замјеници.

(4) Правилник о службеној легитимацији доноси министар.

Члан 49.

(1) Лице које се први пут прима у службу обезбјеђења прима се као приправник на основу јавног конкурса.

(2) У току приправничког стажа који траје шест мјесеци, уз стручну помоћ и под стручним надзором, кроз практичан рад у Установи на одговарајућим пословима и задацима, приправник се оспособљава за самостално вршење послова и задатака.

(3) Обука из става 2. овог члана обавља се у Установи или на курсу за приправнике по програму који доноси Министарство.

(4) Након завршеног приправничког стажа приправник полаже стручни испит пред комисијом коју именује министар.

(5) Приправнику у служби обезбјеђења који не заврши практичну обуку са успјехом или не положи стручни испит, односно самовољно прекине приправнички стаж, напусти курс или својој кривицом буде искључен са курса, престаје радни однос у Установи и дужан је да Установи надокнади трошкове обуке.

(6) Правилник о условима и начину полагању стручног испита радника службе обезбјеђења доноси министар.

Члан 50.

(1) За приправника у служби обезбјеђења може бити примљено лице које, поред законом прописаних услова за пријем у радни однос у државном органу, испуњава и сљедеће услове:

а) да није старије од 27 година,

б) да има средњу стручну спрему, четвртог степена образовања и

в) да испуњава здравствене и психофизичке услове.

(2) За приправника у служби обезбјеђења, на радна мјеста за која је предвиђена виша или висока стручна спрема, може се примити и лице које је старије од 27, а млађе од 30 година старости.

(3) Прије пријема у радни однос у службу обезбјеђења врши се провјера психофизичких способности кандидата у складу са Упутством о критеријима за провјеру психофизичких способности кандидата за пријем у службу обезбјеђења, којег доноси министар.

Члан 51.

(1) Изузетно од одредаба члана 50. ст. 1. и 2. овог закона, за радника у служби обезбјеђења, без својства приправника може се примити лице које је радило као припадник службе обезбјеђења у другим казнено-поправним установама, полицији, судској полицији или војсци, уз обавезу да у року од шест мјесеци од ступања на рад положи стручни испит из допунских предмета, у складу са правилником из члана 49. став б. овог закона.

(2) Лицу које не положи стручни испит из става 1. овог члана, престаје радни однос.

Члан 52.

(1) За послове одржавања реда и безбједности у Установама може се основати посебна јединица из састава службе обезбјеђења свих Установа.

(2) Правилник о организацији, раду, броју и избору припадника, обуци, оружју, опреми и употреби посебне јединице, доноси министар.

7. Чување службене тајне и информисање

Члан 53.

(1) Сви запослени у Министарству и Установама дужни су чувати службену тајну.

(2) Обавеза чувања службене тајне траје и по престанку радног односа у Министарству, односно у Установи.

(3) Као службена тајна, у смислу овог закона, сматрају се:

а) подаци и документи до којих је запослени дошао у вршењу или поводом вршења радних задатака који су законом, односно прописом донесеним на основу закона и општег акта, предвиђени као службена тајна,

б) подаци и документи, мјере и радње до којих је запослени дошао у вршењу или поводом вршења радних задатака, а чијим саопштавањем или одавањем на други начин неовлашћеном лицу би се могао осујетити или отежати рад Установе, или би било штетно по интерес Установе или другог правног лица и

в) подаци и документи који се по прописима о управи сматрају службеном тајном.

(4) Правилник о начину чувања службене тајне доноси министар.

Члан 54.

(1) Када је то у јавном интересу или кад нађе да је то потребно, министар или лице које он овласти може дати информације и саопштења средствима јавног информисања о питањима из области извршења кривичних санкција.

(2) Саопштења и информације могу се ускратити ако се тиме одаје службена тајна, озбиљно угрожава безбједност Установе и угрожавају људска права осуђених лица и запослених радника у Установи.

Члан 55.

(1) Појединачне и групне посјете Установама може одобрити министар.

(2) Одредба става 1. овог члана не односи на припаднике државних органа, када обављају послове из своје надлежности.

(3) Посебно се води рачуна да се омогући посјета представника домаћих и страних институција и удружења која се баве заштитом људских права, научних радника који се баве проучавањем криминалитета, представника средстава информисања, као и студената одговарајућих факултета.

(4) Лицима која посјећују Установу, министар може одобрити разговор са осуђеним лицима или одређеним осуђеним лицем, уз присуство или без присуства службеног лица.

III НАДЗОР НАД РАДОМ УСТАНОВА

Члан 56.

- (1) Надзор над радом Установа је у надлежности Министарства.
- (2) Надзор из става 1. овог члана врши Одјељење за надзор над радом Установа путем овлашћених службених лица – инспектора.
- (3) Одјељење за надзор над радом Установа је у саставу Министарства и дјелује као посебна организациона јединица.
- (4) У вршењу стручног надзора могу се ангажовати научне и стручне установе, као и појединци.
- (5) Надзор над радом Установа у погледу контроле финансијског пословања, радних односа, заштите на раду, здравствене и санитарне заштите осуђених и притворених лица, услова и начина припремања хране, врше овлашћени органи у складу са посебним прописима.

Члан 57.

- (1) Министарство надзире примјену прописа и стручног рада Установа у циљу обезбјеђења јединственог система извршења кривичних санкција, преношења позитивних искустава, анализирања и праћења рада појединих служби и пружања стручне помоћи тим службама.
- (2) Надзор над извршењем казне затвора и васпитне мјере обухвата контролу: планова и програма рада Установе и појединих њених организационих јединица, организације и рада служби обезбјеђења и третмана, организације и рада матичне евиденције, пријемно-отпусног одјељења, начина одређивања и реализације програма поступања, стања безбједности, примјену дисциплинских мјера према осуђеним лицима, спровођење здравствених и хигијенских мјера, стања законитог и правилног поступања са осуђеним лицима и лицима којима је уз казну затвора изречена и мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности, примјене условног отпуста, примјене овог закона и других прописа који регулишу област извршења кривичних санкција, организације рада осуђених лица, заштите права осуђених лица, примјене критерија код одобравања погодности, стање објеката, затворских услова смјештаја, гријања, исхране, обезбјеђења одјеће и обуће осуђеним лицима и др.
- (3) Начелник Одјељења је одговоран за пажљиву провјеру да се одредбе овог закона примјењују у свим Установама и за свој рад одговара министру.
- (4) У извршавању задатака инспекцијског надзора, инспектор је независан и предузима радње на основу овог закона и других прописа.
- (5) Правилник о начину вршења инспекцијског надзора над радом Установа доноси министар.

Члан 58.

- (1) У вршењу надзора, руководиоци Установе и цјелокупно запослено особље дужни су сарађивати са инспекторима у испуњавању њихових овлашћења и обавеза, ставити на располагање сву тражену документацију и потребне податке и омогућити им несметан рад.
- (2) У провођењу надзора, инспектори могу да разговарају са осуђеним лицима без присуства радника Установе, као и са свим запосленим у Установи без присуства њихових непосредних руководиоца или руководиоца Установе.
- (3) Када оцијени да је то потребно, инспектор може лицима из става 2. овог члана узети изјаве на записник.

Члан 59.

- (1) О извршеном надзору инспектор сачињава писмени извјештај.

(2) За отклањање уочених неправилности и недостатака у раду инспектор налаже одређене мјере и рокове за њихово отклањање, а за унапређење рада даје одређене приједлоге или препоруке.

(3) На крају извјештаја о извршеном инспекцијском надзору инспектори доносе закључак о стању у Установи.

(4) Извјештај се доставља министру и руководиоцу Установе.

(5) Копија документације која је предмет надзора може се доставити као прилог извјештаја.

(6) Установа је дужна да поступи по наложеним мјерама и датим роковима и да о томе писмено обавијести Одјељење за надзор.

(7) Ако постоје основи сумње да је учињено кривично дјело које је прописано Кривичним законом Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/03, 108/04, 37/06 и 70/06), (у даљем тексту: Кривични закон) инспектор је дужан поднијети извјештај надлежном тужилаштву.

(8) Извјештај о извршеном инспекцијском прегледу по одобрењу министра може се комплетно или у појединим дијеловима објавити обавезно водећи рачуна о очувању укупне безбједности Установе и заштити људских права осуђених и запослених лица у Установе.

Члан 60.

(1) На наложене мјере и дате рокове руководилац Установе има право приговора Одјељењу за надзор у року од осам дана од дана пријема извјештаја.

(2) Одговор на приговор доноси се у року од осам дана од дана пријема.

(3) Приговор одгађа извршење наложених мјера осим у случају када је у извјештају оцијењено да се на тај начин отклања непосредна опасност по живот и здравље осуђених лица или имовине и када је то у интересу безбједности Установе.

(4) Против одговора на приговор дозвољена је жалба министру у року од осам дана од дана пријема одговора.

(5) Одлука министра по жалби руководиоца Установе је коначна.

(6) Ако након коначне одлуке наложене мјере нису реализоване у одређеном року, Одјељење за надзор покреће код министра иницијативу за утврђивање одговорности руководиоца Установе.

Члан 61.

(1) Ако се у поступку надзора утврди да Установа не испуњава прописане здравствене и хигијенске услове или је битно угрожена безбједност, министар може донијети рјешење о привременом прекиду рада Установе и извршити премјештај осуђених и притворених лица у другу Установу.

(2) Ако је у Установи нарушена безбједност, министар може разријешити дужности руководиоца Установе и привремено одредити друго лице које ће обављати послове руководиоца.

Члан 62.

(1) Надзор над заштитом и стањем људских права и услова у којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере изречене у кривичном поступку, врши Независна комисија (у даљем тексту: Комисија) именована од стране Народне скупштине Републике Српске.

(2) Комисија врши надзор над заштитом и стањем људских права и услова у којим се извршавају кривичне санкције и друге мјере изречене у кривичном поступку у казнено-поправним установама самостално или у сарадњи са надлежним инспекторима или међународним и другим институцијама које су надлежне за праћење и остваривање људских права и основних слобода, у складу са Законом и одговарајућим међународним документима.

(3) Комисија је независна у свом раду и надлежни органи и институције су дужни да Комисији обезбиједи све податке од значаја за њен рад.

(4) Комисија се састоји од пет чланова – експерата из правне или друге сродне области, који познају проблеме извршења кривичних санкција, а нису запослени у институцијама у

којима се извршавају кривичне санкције и друге мјере изречене у кривичном поступку нити у Министарству.

(5) Комисија се именује на период од пет године, са могућношћу поновног избора.

(6) Комисија доноси пословник о свом раду.

(7) Комисија подноси годишњи извјештај о свом раду и доставља га Народној скупштини Републике Српске и Министарству.

IV ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

1. Упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора

Члан 63.

(1) Осуђено лице упућује се на издржавање казне затвора у Установе у складу са Правилником о критеријима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора.

(2) Правилник о критеријима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора доноси министар.

Члан 64.

(1) Упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора врши основни суд на чијем подручју осуђени има пребивалиште, односно боравиште.

(2) Осуђеног који је у притвору, на издржавање казне затвора, у складу са Правилником о упућивању упућује основни суд у сједишту Установе у којој се притвореник налази.

(3) Осуђеног који се налази на издржавању казне затвора, а који је правоснажном пресудом осуђен на казну затвора за друго кривично дјело или му је правоснажном пресудом изречена јединствена казна затвора у складу са одредбама Закона о кривичном поступку о неправом понављању кривичног поступка, на издржавање казне упућује основни суд у сједишту Установе у којој се осуђени налази.

(4) Ако је мјесто пребивалишта или боравишта осуђеног непознато, надлежан за упућивање је основни суд који је донио првостепену пресуду, а ако је првостепену пресуду донио окружни суд, упућивање осуђеног врши основни суд у сједишту тог окружног суда.

(5) Ако је мјесто пребивалишта или боравишта осуђеног на подручју другог ентитета, а суд ентитета огласи се ненадлежним за извршење и упућивање на издржавање казне, поступа се у складу са ставом 4. овог члана.

(6) Ако је пресуду донио инострани суд, а која је призната пресудом надлежног суда Републике Српске, рјешење о преузимању, које је уједно и упутни акт за тог осуђеног, доноси министар.

Члан 65.

(1) Суд који је донио првостепену пресуду дужан је уз пресуду којом је изрекао казну затвора, доставити суду надлежном за извршење и све податке о личности осуђеног који су прибављени у току поступка, а који могу бити од значаја за извршење казне затвора (подаци о ранијем вршењу кривичних дјела, налаз вјештака, социјалну анамнезу, извод из казнене евиденције и др.), уколико ти подаци нису садржани у пресуди и уколико их затражи надлежни суд.

(2) Суд који је донио првостепену пресуду, а није надлежан за упућивање осуђеног на издржавање казне затвора дужан је поступити у складу са одредбама става 1. овог члана.

(3) Уколико председник суда који врши упућивање осуђеног на издржавање казне затвора оцијени да би лице могло осујетити извршење казне затвора одласком у иностранство, може од надлежног органа тражити да му се одузме путна исправа до ступања на извршење казне затвора.

(4) О одузимању путне исправе издаје се потврда.

Члан 66.

(1) Суд позива осуђеног који се налази на слободи и саопштава му дан када треба да се јави ради издржавања казне затвора у одређеној Установи.

(2) Дан јављања у Установу одређује се тако да осуђеном остане најмање осам, а највише петнаест дана до јављања на издржавање казне затвора.

(3) При саопштењу суд издаје осуђеном упутни акт, као и возну карту ако за одлазак треба користити превозна средства јавног саобраћаја.

(4) Суд је дужан да приликом упућивања осуђеног лица на издржавање казне затвора истовремено, а најкасније у року од три дана, обавијести Установу о датуму када осуђени треба да се јави на издржавање казне затвора.

(5) Уз упутни акт у којем се обавезно наводи јединствени матични број осуђеног, суд је обавезан доставити препис пресуде и извод из казнене евиденције који не може бити старији од шест мјесеци.

(6) За лица која се упућују на издржавање казне прије правоснажности пресуде суд је дужан уз рјешење о упућивању на издржавање казне доставити и препис неправоснажне пресуде.

(7) Трошкове из става 3. овог члана сноси суд који упућује осуђеног на издржавање казне затвора.

Члан 67.

(1) Ако се уредно позвани осуђени не јави у Установу утврђеног дана, Установа о томе одмах обавјештава суд који је дужан издати наредбу судској полицији да се такво лице принудно спроведе у Установу.

(2) За осуђеног који је бјекством осујетио издржавање казне затвора, надлежан суд доноси наредбу за расписивање потјернице и доставља је надлежном органу унутрашњих послова.

(3) Када осуђено лице буде лишено слободе, спроводи се у Установу.

(4) Трошкове спровођења сноси осуђено лице.

Члан 68.

(1) Почетак издржавања казне затвора рачуна се од дана када се осуђени сам јави у Установу на издржавања казне, односно када буде спроведен у Установу.

(2) О датуму ступања на издржавање казне затвора, Установа одмах обавјештава суд који је упутио осуђено лице на издржавање казне, орган унутрашњих послова према мјесту пребивалишта односно боравишта осуђеног лица, а у случају пријема у нерадне дане први наредни радни дан.

(3) Ако осуђени које се упућује на издржавање казне затвора има малолетну дјецу или друга лица о којима се стара, суд о томе обавјештава надлежни орган социјалног старања.

2. Одлагање извршења казне затвора

Члан 69.

(1) Осуђеном који се налази на слободи може се на његову молбу или на приједлог надлежног органа социјалног старања одложити извршење казне затвора:

а) ако је оболио од теже акутне болести, а провјером се утврди да у казнено-поправној установи нема услова за лијечење – док болест траје,

б) због смрти или тешке болести брачног друга, дјетета, усвојеника родитеља и усвојиоца осуђеног – најдуже три мјесеца,

в) ако је одлагање потребно ради извршења или довршења неодложних пољских или сезонских радова изазваних елементарном непогодом или другим удесом, а у породици осуђеног нема других чланова породице способних за рад, нити се због слабог имовног стања и

других оправданих разлога може ангажовати друго лице за обављање ових послова – најдуже три мјесеца,

г) ако је осуђени обавезан да изврши одређени посао који је већ започео, а услед неизвршења тог посла би настала знатна штета – најдуже три мјесеца од дана одлагања,

д) ако је одлагање осуђеном потребно због завршетка школовања – најдуже шест мјесеци,

ђ) ако је одлагање осуђеном потребно због полагања већ пријављеног испита – два мјесеца,

е) ако су заједно са осуђеним на издржавање казне позвани брачни друг или други чланови заједничког домаћинства или ако се неко од њих већ налази на издржавању казне затвора, а истовременим издржавањем казне затвора свих тих лица било би угрожено издржавање малолетних, болесних или старих чланова породице – најдуже шест мјесеци,

ж) осуђеници – трудници, послје навршених шест мјесеци трудноће и осуђеници која има дијете млађе од једне године живота – најдуже до навршене једне године живота дјетета,

з) ако се супруга осуђеног налази пред порођајем на три мјесеца или од порођаја није протекло више од шест мјесеци, а нема других чланова домаћинства који јој могу помоћи – најдуже шест мјесеци и

и) ако је осуђени једини хранилац породице, а ступањем на издржавање казне било би угрожено издржавање породичног домаћинства – најдуже шест мјесеци.

(2) Осуђени коме је извршење казне одложено због тешке акутне болести дужно је да свака три мјесеца, а на захтјев суда и чешће, подноси извјештај здравствене установе у којој се лијечи о свом здравственом стању.

Члан 70.

(1) Молба за одлагање извршења казне затвора подноси се надлежном суду у року од три дана од дана пријема упутног акта.

(2) Ако је тешка акутна болест осуђеног, односно смрт или тешка болест његовог брачног друга, дјетета, усвојеника, родитеља или усвојиоца услиједила послје протеча рока од три дана, молба се може поднијети до дана када осуђени треба да се јави на издржавање казне затвора.

(3) У молби се наводе разлози за одлагање и прилажу докази који потврђују наведене разлоге и назначавачу вријеме за које се одлагање тражи.

(4) Доказе о разлозима због којих се тражи одлагање издаје надлежни орган.

(5) О молби за одлагање извршења казне затвора рјешава предсједник суда надлежног за извршење, који је дужан у року од три дана од дана пријема молбе донијети рјешење.

(6) Прије доношења рјешења предсједник суда може извршити потребне провјере ради утврђивања чињеница наведених у молби.

(7) Молбу за одлагање извршења казне затвора, предсједник суда рјешењем одбацује ако није поднесена у року, ако је молбу поднијело неовлашћено лице и ако у молби нису наведени разлози и приложени докази за одлагање.

(8) Извршење казне не одлаже се ако би због одлагања наступила застара извршења казне.

(9) До доношења рјешења о молби одлаже се почетак извршења казне затвора.

Члан 71.

(1) Против рјешења којим се одбија молба за одлагање извршења казне затвора, осуђени има право жалбе предсједнику надлежног окружног суда у року од три дана од дана пријема првостепеног рјешења.

(2) Жалба одлаже извршење рјешења.

(3) Предсједник окружног суда дужан је донијети рјешење о жалби из става 1. овог члана у року од три дана од дана пријема списка, а одмах након донесеног рјешења дужан је доставити спис надлежном суду за извршење казне затвора.

(4) Рјешење предсједника окружног суда донесено по жалби је коначно и против њега се не може покренути управни спор.

(5) О одлагању извршења казне суд обавјештава Установу у коју се упућује осуђено лице.

(6) Предсједник надлежног суда опозива одлагање извршења казне затвора ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је одлагање одобрено или је осуђено лице одлагање користило противно одобреној сврси.

3. Пријем осуђених лица у Установу, распоред и класификација

Члан 72.

(1) Осуђена лица примају се у Установу на основу упутног акта надлежног суда.

(2) При ступању осуђеног лица у Установу ради издржавања казне затвора утврђује се његов идентитет, врши се комплетан претрес лица и ствари, упис у пријемну књигу, одузимају се предмети и ствари чије држање није допуштено, најкасније 24 сата по пријему утврђује се његово здравствено стање које се уноси у здравствени картон, а у случајевима када то објективно није могуће преглед се врши првог наредног радног дана.

Члан 73.

(1) Након пријема осуђено лице се упућује у пријемно одјељење гдје се са психолошког, педагошког, социјалног и безбједносног становишта проучава његова личност и утврђује програм поступања.

(2) У пријемном одјељењу осуђено лице се уписује у матичну књигу и за њега се формира лични лист.

(3) Осуђено лице, без обзира на дужину изречене казне затвора, обавезно се фотографише и узимају му се отисци папиларних линија свих прстију лијеве и десне руке.

(4) Лице осуђено на казну затвора до једне године може се задржати у пријемном одјељењу најдуже петнаест дана, а лице које је осуђено преко једне године затвора најдуже тридесет дана.

(5) У току боравка у пријемном одјељењу осуђено лице уз помоћ радника пријемног одјељења упознаје се са одредбама овог закона и подзаконским актима у циљу упознавања са основним правима, дужностима и обавезама у току издржавања казне затвора.

(6) Осуђено лице – страни држављанин, одмах по пријему на издржавање казне затвора упознаје се о праву да може остварити контакт са дипломатско-конзуларним представником своје државе или представником државе која штити његове интересе, уз услов реципроцитета.

(7) Одредбе овог закон, Правилника о кућном реду за издржавање казне затвора и други прописи који се односе на права и дужности осуђених лица треба да буду доступни осуђеним и малољетним лицима у току издржавања казне затвора.

(8) Упутство о врстама и начину вођења евиденција о осуђеним и притвореним лицима и васпитаницима, доноси министар.

Члан 74.

(1) На основу резултата проучавања личности осуђеног лица, које обавља тим стручњака пријемног одјељења врши се процјена ризика осуђеног и утврђује се приједлог програма поступања који одобрава руководилац Установе на званичном распореду.

(2) Званичном распореду присуствују руководилац Установе и његови помоћници, стручни тим пријемног одјељења, васпитачи и референт за упошљавање осуђених лица.

(3) На званичном распореду осуђеном се саопштава васпитни колектив, радно мјесто, интензитет васпитног рада, датум стицања формалних услова за одлучивање о погодностима, као и све друге информације које су битне за осуђениково укључење у осуђенички колектив.

(4) Промјене у програму поступања према осуђеним лицима врши руководилац Установе на приједлог Службе третмана.

4. Стандарди смјештаја, хигијенски услови

Члан 75.

(1) Сваком осуђеном лицу обезбјеђује се смјештај у заједничким просторијама за спавање, осим у случајевима предвиђеним чланом 7. став 2. овог закона.

(2) Заједнички боравак осуђених лица из члана 7. став 2. овог закона може се обезбиједити на радном мјесту, у процесу образовних активности, обједовања, током слободних активности у дневном боравку и кругу, упражњавању вјерских потреба и сличним приликама, водећи рачуна да се не дерогирају разлози због којих осуђени издржава казну одвојено од других.

(3) Сваком осуђенику мора се обезбиједити посебан кревет, постељина, доступност питке воде, као и остали санитарни услови неопходни за одржавање личне и колективне хигијене.

(4) Смјештај осуђених лица треба да одговара хигијенским захтјевима предвиђеним овим законом и мјесним климатским приликама на начин да се омогући коришћење прикладних просторија и уређаја за купање и туширање при температури која одговара климатским условима и размацима који омогућавају нормално одржавање личне хигијене.

(5) Просторије у којима бораве осуђена лица морају обезбиједити задовољење здравствених и хигијенских потреба, довољну количину свјежег ваздуха, гријање, вентилацију, те имати најмање четири квадратна, али не мање од десет кубних метара простора на свако лице.

(6) Отвори за свјетлост у просторијама у којима бораве осуђена лица морају бити довољно велики да омогућавају читање при дневном свјетлу у уобичајеним условима и да омогућавају улаз свјежег ваздуха.

(7) Вјештачко освјетљење мора одговарати постојећим стандардним нормама.

Члан 76.

(1) Породиле и мајке које његују дјецу у току издржавања казне затвора, смјештају се одвојено од осталих осуђеница.

(2) Осуђеним лицима са посебним потребама обезбјеђује се смјештај примјерен врсти и степену њихових посебних потреба.

(3) Све просторије у којима бораве и раде осуђена лица морају се прописно одржавати и редовно чистити.

Члан 77.

(1) У складу са одредбама овог закона које се односе на мушка осуђена лица, посебна пажња посвећује се потребама жена осуђеница, у смислу њихових физичких, стручних, социјалних и психолошких потреба приликом доношења одлука које се тичу било којег аспекта њиховог борава у Установи.

(2) Управа Установе настоји обезбиједити да обим активности доступан женама буде примјерен улози жене у савременом друштву, те да буде у складу са обимом активности доступних мушкарцима.

Члан 78.

(1) Распоређивање осуђених лица у просторије за заједнички боравак и спаваонице спроводи се уз пажљиву оцјену свих околности, посебно имајући у виду, узраст, личне особине и склоности, као и друга својства од којих зависи позитиван међусобни утицај и одсуство опасности од међусобног физичког и психичког угрожавања.

(2) Установе, у складу са типом и карактером установе, обезбјеђују технички надзор осуђених и притворених лица у заједничким просторијама за боравак, поштујући њихово право на приватност.

Члан 79.

(1) Због здравствених разлога, руководилац Установе може на приједлог љекара, одобрити ношење браде уз редовно и уредно одржавање, онолико времена колико то захтијевају здравствени разлози.

(2) Осуђеним лицима – вјерским службеницима на издржавању казне затвора омогућава се ношење браде и косе у складу са вјерским прописима одређене конфесије.

5. Исхрана, одјећа и обућа

Члан 80.

(1) Осуђеним лицима исхрана се обезбјеђује у правилним размацима, припремљена у оброцима који квантитетом и квалитетом задовољавају прехранбене и хигијенске стандарде, а примјерени су доби, здрављу, те њиховим вјерским и културним захтјевима.

(2) Храна се дијели у три obroка којим се пунољетним осуђеним лицима обезбјеђује исхрана вриједности од најмање 12.500 цула дневно, а за малољетна лица 14.500 цула.

(3) Осуђеним лицима која раде на тежим пословима обезбјеђује се појачана исхрана, а болесним, трудницама и породиљама по врсти и количини коју одреди љекар или друго стручно лице.

(4) Квалитет и квантитет хране сваког дана провјерава љекар или друго стручно лице и своје запажање уноси у контролну књигу.

(5) Установе су дужне да врше редовну контролу хране, воде, личне хигијене осуђених лица, те хигијене смјештаја, одјеће и постељине, хигијене круга, радионица и других просторија којима бораве и раде осуђена лица.

Члан 81.

(1) Осуђеним лицима може се обезбиједити бесплатно рубље, одјећа и обућа који су прилагођени мјесним климатским условима и годишњем добу и не смије дјеловати деградирајуће.

(2) Осуђеним лицима која казну затвора издржавају у одјељењима са посебним режимом, Установа обезбјеђује посебно рубље, одјећу и обућу водећи рачуна о условима из става 1. овог члана.

(3) Осуђена лица имају право на посебна радна одијела и другу одговарајућу опрему, ако то захтијевају послови које обављају.

(4) Осуђена лица када користе погодности ван Установе носе властиту одјећу.

(5) Питања исхране, одјеће, обуће и рубља ближе се уређују Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора.

Члан 82.

(1) У Установи се може организовати рад продавнице у којој осуђена лица могу куповати прехранбене артикле и друге предмете за личну употребу.

(2) Ако у Установи нема продавнице, руководилац Установе дужан је обезбиједити набавку наведених артикала на други одговарајући начин.

6. Право на контакте са спољним свијетом, правна помоћ, бирачко право и задовољавање вјерских потреба

Члан 83.

(1) Осуђена лица имају право контактирања са члановима породице и другим лицима и представницима организација које могу помоћи у вези остваривања њихових права током боравка на издржавању казне затвора.

(2) Контакти из става 1. овог члана остварују се путем посјета, писама и телефона у складу са Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора.

(3) Осуђена лица имају право подношења притужби руководиоцу Установе који је дужан да их размотри без одлагања.

(4) Осуђена лица имају право да се обраћају и другим надлежним органима ради заштите њихових права и законом заштићених интереса, без страха да ће због тога трпити штетне посљедице.

(5) Уколико осуђено лице није добило одговор на упућену молбу или притужбу или није задовољан одлуком, може поднијети писмену притужбу министру или омбудсману.

(6) Осуђена лица имају право да без присуства службених лица Установе разговарају са инспекторима Министарства који врше надзор, омбудсманом, надлежним судом и браниоцем по свом избору.

Члан 84.

(1) Осуђено лице има право на дописивање са члановима своје породице без ограничења.

(2) Када то захтијевају разлози безбједности, у Установама затвореног типа и одјелењу са максималним обезбјеђењем и интензивним програмом поступања може се вршити контрола писама и телефонских разговора, о чему се обавјештава осуђено лице.

(3) Лицима из става 1. овог члана руководиоца Установе може из разлога безбједности, за вријеме док они трају ускратити дописивање и телефонске разговоре, о чему се обавјештава осуђено лице.

(4) Осуђено лице има право да га посјети пуномоћник који га заступа у његовим пословима.

Члан 85.

(1) Осуђена лица имају право да примају посјету чланова уже породице, а на приједлог службе третмана и одобрењу руководиоца Установе изузетно и друга лица која могу позитивно утицати на ток издржавања казне затвора.

(2) Осуђено лице које је страни држављанин или лице без држављанства има право да посјети дипломатско-конзуларни представник његове државе, или државе која штити његове интересе, у складу са међународним прописима.

(3) Приликом обављања посјете овлашћени радник Установе може да претресе посјетиоца, ако то захтијевају разлози безбједности.

(4) Правилником о кућном реду Установе одређује се вријеме, начин и дужина трајања посјете коју примају осуђена лица.

Члан 86.

(1) Осуђено лице, у складу са Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора, има право на пријем пакетних пошиљки које се уз његово обавезно присуство прегледају прије уручења.

(2) Предмети из пакетне пошиљке, чије држање и посједовање није дозвољено, одузимају се и депонују, о чему се осуђеном лицу издаје потврда.

Члан 87.

Установа обезбјеђује стручно лице за пружање правне помоћи осуђеним лицима ради предузимања потребних радњи за заштиту њихових права и законом заштићених интереса везаних за издржавање казне затвора.

Члан 88.

(1) Руководилац Установе обезбјеђује да осуђена лица буду у могућности да остварују своје бирачко право на изборима за све нивое власти, у мјери у којој то право није ограничено важећим изборним законом.

(2) Ради остваривања наведеног права, руководилац Установе, или лице које он овласти, дужан је да контактира надлежну Изборну комисију у вези са начином, временом или другим неопходним радњама за провођење процедуре гласања унутар Установе.

Члан 89.

(1) Свако осуђено лице, има право да задовољава своје вјерске потребе, да присуствује вјерским обредима или скуповима организованим унутар Установе, да се моли према прописима вјерских заједница и да користи вјерску литературу.

(2) Установе су дужне обезбиједити одговарајуће услове за обављање вјерских обреда у договору са надлежним представником одређене вјерске заједнице.

(3) Вријеме, трајање, начин коришћења и друга питања од интереса за остваривање права из овог члана, уређују се Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора.

7. Рад осуђених лица и права по основу рада

Члан 90.

(1) Осуђеним лицима, способним за рад омогућава се радно ангажовање у складу са расположивим капацитетима Установе.

(2) Осуђеним лицима која су се позитивно изјаснила за своје радно ангажовање одређује се врста посла у складу са потребама њиховог преваспитања, њиховим психофизичким и здравственим способностима, склоностима, личним својствима и стеченим стручним квалификацијама, водећи рачуна о одржавању реда и дисциплине и сврхе извршења кривичних санкција.

(3) Приликом одређивања врсте посла, колико је могуће, води се рачуна и жељама осуђених лица да раде одређени посао.

Члан 91.

(1) Радно ангажовање остварује се у оквиру привредне јединице у Установи и ван Установе, као и на пословима од заједничког интереса за живот и рад осуђених лица, у складу са предвиђеним програмом поступања.

(2) Организација и начин рада у привредним јединицама треба да одговарају и да су слични организацији и начину рада других правних лица.

(3) Установа може уз сагласност Министарства организовати погоне и радилишта и ван сједишта Установе, уколико су обезбијеђени услови за извршење казне затвора прописани овим законом.

(4) Оснивање, организација и пословање привредних јединица уређује се посебним прописом.

Члан 92.

(1) Лицу које је осуђено на казну затвора у трајању до једне године може се у оправданим случајевима одобрити да за вријеме издржавања казне настави обављати послове у правном лицу у коме је те исте послове обављао у вријеме позивања на издржавање казне, под условом да почињено кривично дјело није у вези са тим пословима и да раније није осуђивано.

(2) Одобрење из става 1. овог члана доноси министар на захтјев правног лица у коме је осуђено лице запослено, уз пристанак осуђеног лица и по прибављеном мишљењу Установе.

(3) Међусобна права и обавезе Установе са правним лицем које ангажује осуђеничку радну снагу регулишу се уговором.

Члан 93.

(1) Редовно радно вријеме осуђених лица је до 40 часова седмично.

(2) Изузетно, радно вријеме, уз сагласност или на захтјев осуђеног лица може трајати и дуже од редовног само у случајевима и под условима одређеним законом, о чему одлучује руководилац Установе.

(3) За осуђена лица која похађају наставу општег или стручног образовања радно вријеме не може бити дуже од 30 часова седмично.

(4) Ван редовог радног времена, осуђена лица могу се упослити два сата дневно на пословима одржавања чистоће просторија и другим текућим пословима у Установи и за тај рад не примају накнаду.

(5) Рад осуђеног за вријеме издржавања казне затвора не урачунава се у радни стаж.

(6) Осуђена лица која раде имају дневни, недељни и годишњи одмор, као и право на накнаду за свој рад.

(7) За проналаске, техничка унапређења и дјела интелектуалне својине остварена за вријеме издржавања казне затвора, осуђеном лицу припадају права по општим прописима.

(8) Начин коришћења, трајања и друга питања у вези одмора, те висина накнаде за рад ближе се прописује Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора.

Члан 94.

(1) Осуђеним лицима која не раде због своје неспособности и социјално угроженим лицима, Установа обезбјеђује средства за одржавање личне хигијене.

(2) Осуђеним лицима која оболе на раду или у вези са радом у току издржавања казне затвора у Установи припада накнада за вријеме спријечености за рад по прописима о здравственом осигурању, осим у случају самоповређивања.

Члан 95.

(1) Осуђена лица слободно располажу накнадом коју примају за свој рад.

(2) Изузетно од одредбе из става 1. овог члана, предмет извршења може бити половина мјесечне накнаде за рад на основу извршне одлуке надлежног суда по којој је осуђено лице обавезано давати издржавање, односно надокнадити штету проузроковану кривичним дјелом или подмирити друге обавезе.

Члан 96.

(1) Осуђена лица имају право на осигурање од несреће на послу и професионалног оболења под истим условима као и радници који су запослени у другим правним лицима или другим организацијама.

(2) Мјере заштите на раду осуђених лица примењују се по општим прописима.

8. Здравствена заштита

Члан 97.

(1) Осуђеним лицима током издржавања казне затвора обезбјеђује се здравствена заштита.

(2) Трошкове лијечења сноси Установа, осим ако је до нарушавања здравља дошло самоповређивањем.

(3) Осуђена лица имају право на лијечење, поправку и вађење зуба.

(4) Стоматолошка протетика омогућује се о трошку осуђеног лица.

(5) Ако осуђено лице нема средстава, а стоматолошка протетика према мишљењу љекара Установе се не може одгодити без опасности по здравље, трошкове сноси Установа.

(6) Потреба набавке ортопедског помагала, наочала, слушног апарата или другог помагала, на приједлог љекара Установе, утврђује се у складу са прописима из области здравства.

Члан 98.

(1) У случајевима кад не постоји могућност лијечења у Установи и могућност обављања потребног специјалистичког прегледа у Установи, обољело осуђено лице упућује се у здравствену установу.

(2) Коначну одлуку о упућивању осуђеног у здравствену установу доноси руководилац Установе на приједлог љекара Установе, уз предузимање одговарајућих безбједносних и других мјера током спровођења до здравствене установе, обезбјеђења у току специјалистичког прегледа, лијечења и током спровођења до Установе.

(3) Лијечење осуђеног спроводи се уз његов пристанак.

(4) О смјештају осуђеног лица у стационар Установе одлучује љекар Установе.

(5) Вријеме проведено на лијечењу у здравственој установи урачунава се у издржавање казне затвора.

Члан 99.

(1) Осуђено лице може да тражи одобрење за специјалистички преглед о свом трошку, ако такав преглед није одредио љекар Установе.

(2) Специјалистички преглед из става 1. овог члана одобрава руководилац Установе.

(3) Одобрени специјалистички преглед врши се у присуству здравственог радника Установе, у складу са чланом 98. став 2. овог закона.

Члан 100.

(1) Осуђеници за вријеме трудноће, порођаја и материнства обезбјеђује се стручна љекарска нега.

(2) Уколико је дијете рођено у Установи, та чињеница не наводи се у изводу из матичне књиге рођених.

(3) Осуђеница након порођаја може задржати дијете до навршене једне године живота, послије чега се у споразуму са њом, дијете предаје породици или органу социјалног старања надлежном по мјесту пребивалишта, односно боравишта осуђенице.

Члан 101.

(1) Осуђено лице које за вријеме издржавања казне затвора душевно оболи или показује тешке психичке сметње смјешта се у одговарајућу специјализовану здравствену установу.

(2) О смјештају у смислу става 1. овог члана одлучује министар на приједлог руководиоца Установе, уз образложено мишљење стручног тима љекара којег именује руководилац Установе.

(3) У здравственој установи осуђено лице остаје док не престану разлози због којих је смјештено, а најдуже до истека казне затвора.

Члан 102.

(1) Када је то у интересу здравља осуђеног лица, заводски љекар може одредити да се осуђени физички ограничи у кретању употребом одговарајуће одјеће или каишева који се у ту сврху употребљавају у здравственим установама.

(2) Средства за ограничавање кретања могу се користити само као мјера из здравствених разлога, по налогу и под контролом љекара, да би се спријечило

самоповређивање или напад на друга лица, те спречавање уништавања имовине од стране осуђеног лица.

(3) О свакој употреби средстава за ограничавање кретања сачињава се извјештај који се чува у здравственом картону осуђеног лица, а један примјерак се доставља Министарству.

(4) Средства за ограничавање кретања не могу се употребљавати као казна.

Члан 103.

(1) Осуђено лице има право да буде упознато са налазима о његовом здравственом стању и садржином његовог здравственог картона, осим у случајевима предвиђеним општим прописима о здравству.

(2) Ако због озбиљне угрожености свог здравља или живота осуђени није у могућности да обавијести брачног друга или другог члана уже породице, односно друго лице које он одреди, управа Установе дужна је без одлагања исте обавијестити.

Члан 104.

(1) У случају смрти осуђеног лица, Установа је дужна без одлагања обавијестити брачног друга или другог члана уже породице, суд који је осуђеног упутио на издржавање казне и матичара надлежног по мјесту сједишта Установе или по мјесту гдје је наступила смрт лица.

(2) Посмртни остаци предају се породици.

(3) Ако чланови породице не прихвате посмртне остатке, исти се сахрањује на мјесном гробљу о трошку Установе.

Члан 105.

(1) У складу са законским прописима из области здравствене заштите, служба за здравствену заштиту преко управе Установе дужна је извршавати обавезе подношења одговарајућих извјештаја надлежним органима и институцијама.

(2) Служба за здравствену заштиту у одговарајућој писменој форми подноси руководиоцу Установе:

а) периодичне извјештаје о здравственом стању лица лишених слободе,

б) извјештај да је физичко или душевно стање осуђеног нарушено или угрожено због дужине или начина издржавања казне и да препоручи мјере за поступање са тим лицем,

в) налазе и препоруке о количини и квалитету хране за осуђена и притворена лица и

г) налазе и препоруке о побољшању хигијене осуђених и притворених лица, у Установи, стању санитарних просторија и уређаја, гријања, освјетљења и вентилације просторија у којима бораве осуђена и притворена лица.

(3) Руководилац Установе дужан је да без одлагања предузме мјере које му препоручи служба за здравствену заштиту.

9. Одбијање узимања хране – штрајк глађу

Члан 106.

(1) Ако осуђено или притворено лице штрајкује глађу, о томе се одмах обавјештава руководиоца Установе, а у року од 72 часа обавјештава се суд који води поступак и Министарство.

(2) Осуђени који одбије да узима храну, смјешта се у стационар или другу посебну просторију, свакодневно га контролише љекар и све битне промјене његовог здравственог стања уноси у здравствени картон, о чему редовно извјештава руководиоца Установе.

Члан 107.

(1) Ако услед одбијања хране буду угрожене виталне функције осуђеног, одлуку о предузимању неопходних медицинских мјера, без пристанка осуђеног или притвореног, доноси лекар или стручни тим лекара, када је то посебним законом или другим прописом одређено.

(2) Стручни тим из става 1. овог члана формира лекар Установе у сарадњи и консултацијама са руководиоцем Установе и судом који води кривични поступак, ако законом или другим прописима није другачије одређено.

(3) О потреби предузимања неопходних медицинских мјера обавјештава се суд који води поступак и Министарство.

(4) Приликом поступања са осуђеним и притвореним лицима који штрајкују глађу и у складу са чланом 106. став 1. овог закона, лекари, осим прописа из области извршења кривичних санкција, узимају у обзир и прописе из области здравства у Републици Српској, као и међународне стандарде и прописе у вези са етичким поступањем лекара са лицима која штрајкују глађу.

10. Тестирање на заразне болести, алкохол и опојна средства

Члан 108.

(1) У случају основане сумње у постојање заразних болести, конзумирање алкохола и опојних средстава, од осуђеног лица узимају се узорци крви и мокраће у мјери неопходној за испитивање према правилима медицинске струке, односно коришћења одговарајућег теста.

(2) Смјештај у посебну просторију или просторију стационара због сумњи на медицинска стања из става 1. овог члана, као и тестирање на заразне болести или психоактивна средства, примјењују се под надзором лекара.

11. Образовање осуђених лица

Члан 109.

(1) Малољетна и млађа пунољетна лица имају право на основно и средње образовање до нивоа трећег степена, а Установа је дужна организовати наставу у складу са прописима о основном и средњем образовању.

(2) Настава из става 1. овог члана организује се и за остала осуђена лица за које је то корисно и потребно у складу са утврђеним програмом поступања.

(3) На рад школа које се оснивају у Установи примјењују се прописи о основном и средњем образовању Републике Српске.

Члан 110.

(1) Основно и средње стручно образовање осуђених лица може се организовати у сарадњи са школама у мјесту сједишта Установе, о чему се закључује посебан уговор.

(2) Установа може организовати и посебне облике стручног оспособљавања осуђених лица (курсева, семинаре и слично).

(3) Осуђена лица могу бити ванредни ђаци и студенти школа, факултета и курсева ван Установе, ако то разлози безбједности дозвољавају и ако се програмом поступања оцијени да је то корисно за постизање сврхе извршења казне.

(4) Осуђена лица која заврше одређену школу или стекну квалификацију у Установи добијају свједочанство, из којег се не смије видјети да су основно и средње стручно образовање стечени у Установи.

(5) Трошкове школовања из става 3. овог члана сноси осуђено лице.

12. Слободно вријеме

Члан 111.

(1) Установе су дужне да осуђеним лицима обезбиједи услове за коришћење слободног времена у циљу стицања и задовољавања њихових културних, умјетничких и духовних потреба, као и потреба за спортским и другим рекреативним активностима.

(2) У оквиру слободног времена у Установи организују се слободне активности као допунски облик општег и средњег стручног образовања, ради стицања позитивних навика за рационално коришћење слободног времена.

(3) У циљу остваривања активности из става 2. овог члана, могу се организовати спортске, драмске, литерарне, музичке и друге секције и одржавати приредбе и такмичења.

(4) Осуђеним лицима која бораве или раде у затвореном простору омогућује се боравак на отвореном простору у трајању од најмање два часа дневно.

Члан 112.

(1) Свака Установа, по правилу, има библиотеку која је на располагању свим категоријама осуђених лица.

(2) Библиотека треба да буде снабђевена широким асортиманом књига за разоноду, као и стручном литературом, коју у складу са могућностима Установе треба константно допуњавати.

(3) Осуђена лица могу користити дневну и периодичну штампу, своје књиге и часописе за читање, те друга средства јавног информисања.

13. Погодности и услови за одобравање погодности које се користе ван Установе

Члан 113.

(1) За добро понашање и залагање на раду, осуђеним лицима могу се одобравати погодности.

(2) Погодности су скуп подстицајних мјера усмјерених на пружање повјерења осуђеном лицу у циљу одржавања и промовисања односа са породицом, као и подстицања личног учешћа у остваривању програма поступања, јачања одговорности и самопоуздања, ради оспособљавања за самостални живот у складу са правним поретком и нормама друштва.

(3) Погодности у смислу става 1. овог члана могу бити:

а) погодности које се користе у кругу Установе и

б) погодности које се користе ван Установе.

(4) Погодности одобрава руководилац Установе или лице које он овласти.

(5) Лицима која су упућена на издржавање казне затвора прије правноснажности пресуде не могу се одобравати погодности које се користе ван круга Установе.

(6) Лицу које се налазе на издржавању казне затвора, а у току је вођење другог кривичног поступка против њега, не може се одобравати погодност која се користе ван круга Установе све до окончања кривичног поступка који се води, односно доношења правоснажне пресуде.

(7) Страним држављанима, лицима без држављанства и лицима са двојним држављанством која имају пребивалиште у иностраној држави не могу се одобравати погодности које се користе ван круга Установе уколико са државом чији је осуђено лице држављанин или двојни држављанин није ратификован споразум о међународној правној помоћи и сарадњи у области извршења кривичних санкција.

(8) Осуђеним лицима којима је новчана казна замијењена казном затвора не могу се одобравати погодности које се користе ван круга Установе.

Члан 114.

(1) Осуђеним лицима која се налазе на издржавању казне затвора могу се одобравати слjedeће погодности које се користе ван круга у Установе и то:

а) слободан излаз ван круга Установе у трајању до 24 часа након сваких седам дана проведених на издржању казне затвора (четири пута у току мјесеца који се у правилу користе у нерадне дане),

б) слободан излаз у град у чијем је сједишту Установа, у трајању до пет сати једном у мјесецу,

в) допуст до шест дана у току једне године који се додјељује искључиво као награда за добро владање и понашање,

г) ванредни допуст до седам дана у току једне године издржавања казне затвора у случају тешке болести или смрти члана породице, елементарних непогода или тешких социјалних случајева,

д) слободан излаз ван круга Установе до два дана у току једне године издржавања казне затвора за вјерске празнике,

ђ) слободан излаз ван круга Установе један дан у току једне године издржавања казне затвора за празнике Републике Српске, односно БиХ и

е) годишњи одмор у кругу породице.

(2) Погодности из става 1. овог члана, т. а), б), в), д), ђ) и е) сматрају се редовним погодностима, а погодност из тачке г) је ванредна погодност која се одобрава само у изузетним случајевима.

(3) Број и интензитет коришћења погодности ван Установе, сем погодности из тачке г) додјељује се у складу са класификационо-стимулативном групом у коју је класификовано и распоређено осуђено лице.

(4) Правилник о класификацији и рекласификацији осуђених лица доноси министар.

Члан 115.

(1) Након што издрже једну половину правоснажно изречене казне затвора, погодности које се користе ван круга Установе могу се одобравати осуђеним лицима:

а) која су осуђена на казну затвора у трајању од десет и више година, без обзира на врсту кривичног дјела,

б) која су осуђена на казну затвора у трајању до десет година због почињеног кривичног дјела геноцида, злочина против човјечности, ратног злочина, тероризма, неовлашћене производње и стављања у промет опојних дрога, разбојништва, силовања, обљуба над немоћним лицем, полног насиља над дјететом, трговине људима ради вршења проституције и организованог криминала и

в) повратницима у вршењу кривичних дјела, алкохоличарима и наркоманима, без обзира на висину изречене казне затвора.

(2) Након издржане једне трећине правоснажно изречене казне затвора, осим лица из става 1. т. б) и в), могу се одобрити погодности које се користе ван круга Установе лицима која су осуђена на казну затвора у трајању од пет до десет година.

(3) Другим осуђеним лицима која су осуђена на казну затвора до пет година, осим лица из става 1. т. б) и в), може се одобрити погодност која се користи ван круга Установе након издржане једне четвртине правоснажно изречене казне затвора.

(4) За осуђена лица из става 1. овог члана, као и за сва она лица за која се процијени да би њихов боравак ван круга Установе могао изазвати негативне реакције социјалне средине, прије одобравања погодности које се користе ван круга Установе потребно је прибавити мишљење надлежне полицијске станице и надлежног општинског органа социјалног старања.

(5) Критерији из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана не односе се на ванредне погодности, када се одобравају у изузетним случајевима.

(6) Уз молбу за одобравање ванредног дупуста, осуђено лице дужно је приложити оригиналну документацију, или копију оригиналне документације овјерену од надлежног општинског органа управе, у вези с разлогом због којег тражи допуст.

(7) Свако неоправдано кашњење са одобрене погодности дуже од 24 часа, као и свако самовољно удаљавање из Установе сматра се бјекством.

(8) Погодности које се користе ван круга Установе не могу се користити ван територије Републике Српске, односно БиХ.

(9) Погодности које се користе у кругу Установе прописују се Правилником о кућном реду за издржавање казне затвора.

14. Процјена ризика, обавезан надзор и надзор ван обавезног надзора

Члан 116.

(1) Приликом пријема, као и приликом одлучивања о погодностима ван Установе за свако осуђено лице врши се процјена:

- а) висине ризика за заједницу у случају бјекства осуђеног и
- б) степена вјероватноће да ће такво лице покушати извршити бјекство само или уз спољњу помоћ.

(2) Класификацију безбједности треба непрестано испитивати током цијелог времена издржавања казне затвора и сходно процијењеном степену ризика безбједносних услова донијети одговарајућу одлуку о одобравању или неодобравању погодности.

(3) Процјена ризика бјекства – безбједносних услова, обавезно укључује:

- а) пријетњу јавности – заједници у случају да осуђени изврши бјекство,
- б) претходно понашање, покушај бјекства, раније лишење слободе по потјерници,
- в) приступ спољној помоћи,
- г) ранија осуђиваност,
- д) личне и породичне прилике,
- ђ) ранији боравак ван подручја Републике Српске, односно БиХ, склоност сталним путовањима из мјеста у мјесто или често мијењање мјеста пребивалишта, односно боравишта,
- е) лично учешће у остваривању програма поступања,
- ж) природа кривичног дјела због којег је осуђен,
- з) начин, побуде и посљедице извршеног кривичног дјела,
- и) став према жртви,
- ј) дужина изречене казне затвора,
- к) могућа пријетња другим лицима,
- л) могућа пријетња од стране других осуђеника и
- љ) друге околности које могу бити од значаја за процјену безбједносног ризика.

Члан 117.

(1) Приликом одобравања редовних и ванредних погодности, руководилац Установе одлучује о потреби надзора.

(2) Надзор се обавезно одређује ако је погодности која се користи ван Установе одобрена:

а) лицу осуђеном на казну затвора од десет и више година, без обзира на врсту кривичног дјела,

б) лицу осуђеном на казну затвора у трајању до десет година због почињеног кривичног геноцида, злочина против човјечности, ратног злочина, тероризма, неовлашћене производње и стављања у промет опојних дрога, разбојништва, силовања, обљуба над немоћним лицем, полног насиља над дјететом, трговине људима ради вршења проституције и организованог криминала и

в) повратницима у вршењу кривичних дјела, алкохоличарима и наркоманима без обзира на висину изречене казне затвора.

Члан 118.

(1) Осим обавезног надзора, потреба за одређивањем мјера надзора оцјењује се и одређује приликом сваког одобравања погодности ван Установе.

(2) Надлежна служба Установе, дужна је поред процјене ризика и других околности приликом одобравања погодности ван Установе пратити понашање и реализацију програма поступања осуђеног лица и то редовно, организовано уз системско запажање и праћење, примјеном савремених пенолошких метода.

(3) Мјере надзора могу трајати док траје потреба, а најдуже 15 дана до истека казне.

15. Мјере забране, ограничења и извршење мјера забране

Члан 119.

(1) Управа Установе користи надзор како би могла процијенити опасност која пријети од сваког осуђеног, обезбиједити да сваки осуђени буде подвргнут условима безбједности, а све у циљу спречавања бјекства осуђеника и заштите јавности, односно јавног поретка, на начин да надзирани процес доведе до тачке безбједног пуштања осуђеника у заједницу за вријеме издржавања казне затвора и одржавања равнотеже између програма безбједности и социјалне реинтеграције.

(2) Надзор подразумијева увид у дјелатност и понашање осуђеног који се проводи редовно, организовано и систематски, примјеном мјера забране, обавјештења, одузимања недозвољених предмета, привременим задржавањем исправа, праћењем лица, предмета или догађаја, визуелно или путем техничких метода и средстава.

(3) Мјере забране које се могу одредити према осуђеном који користи погодности ван Установе и су:

а) забрана напуштања боравишта или пребивалишта и

б) забрана путовања.

(4) У остале мјере забране спадају:

а) забрана посјеђивања одређених мјеста или подручја,

б) забрана боравка у близини одређених објеката или институција,

в) забрана састајања са одређеним лицима,

г) забрана посјеђивања одређене адресе или адреса,

д) забрана промјене мјеста коришћења погодности,

ђ) привремено задржавање исправа и возачке дозволе које се могу користити за прелазак државне границе,

е) захтјев за повремено јављање полицијској станици или другом одређеном органу,

ж) захтјев да период погодности ван Установе према осуђеном буде предмет блиског надзора,

з) захтјев за боравак на одређеној адреси,

и) захтјев да буде на одређеној адреси у одређено вријеме и

ј) ограничење удаљености кретања ван сједишта Установе.

(5) Руководилац Установе уз коришћење погодности може осуђеном изрећи мјере забране и остале мјере забране, било одвојено или заједно, као и тражење од надлежне полицијске станице или другог органа повремено или стално информисање или извјештај о начину понашања и коришћењу погодности од стране осуђеног или одредити приликом изласка у град или друго мјесто које је од мјеста сједишта Установе удаљено више од пет километара, да осуђеници могу посјетити такво мјесто само уз претходно писмено одобрење руководиоца Установе у којем мора бити наведено такво мјесто.

(6) У току издржавања казне, мјеру забране или надзора одређује и укида руководилац Установе.

(7) Против одлуке руководиоца Установе из става 5. овог члана, осуђени може упутити притужбу Министарству и омбудсману.

Члан 120.

(1) Мјере забране и остале мјере забране наређене уз одобрење о коришћењу погодности ван Установе проводи надлежни полицијски орган или други одређени орган.

(2) Руководилац Установе дужан је да органима унутрашњих послова у мјесту сједишта Установе и мјеста коришћења погодности, осим обавјештења о свим осуђеним који користе погодности на подручју њене надлежности, доставити и све писане одлуке о свим одређеним мјерама забране, захтјевима, као и све важне информације које могу бити од значаја за питања безбједности и заштите јавног поретка.

(3) Руководилац Установе дужан је да све писане одлуке и информације из става 2. овог члана достави и другом органу, који је одређен за провођење мјера забране, одређених захтјева или надзора.

16. Премјештај осуђених лица

Члан 121.

(1) Након издржане једне половине изречене казне затвора, на молбу осуђеног лица може се одобрити премјештај из једне у другу Установу, о чему рјешењем одлучује министар.

(2) Ако је молба осуђеног за премјештај одбијена, нова молба се може поднијети по протеклу шест мјесеци од доношења одлуке по претходној молби, ако се ради о казни затвора преко једне године, односно након три мјесеца ако се ради о казни затвора до једне године.

(3) Против рјешења из става 1. овог члана није дозвољена жалба нити се може покренути управни спор.

Члан 122.

(1) Када то захтијевају разлози безбједности или због организације извршења казне затвора, руководилац Установе може поднијети приједлог за премјештај осуђеног лица у другу Установу, о чему рјешењем одлучује министар.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана није дозвољена жалба нити се може покренути управни спор.

(3) Ако је приједлог руководиоца Установе одбијен, нови приједлог може се поднијети након шест мјесеци од дана пријема рјешења.

(4) Руководилац Установе, уз писмену сагласност осуђеног лица, из разлога безбједности, може министру поднијети приједлог за премјештај на издржавање казне у други ентитет у којем осуђени има пребивалиште, односно боравиште.

(5) Рјешење о премјештају из става 4. овог члана доноси министар након прибављене сагласности министра правде ентитета у који се осуђени премјешта.

(6) Руководилац Установе полуотвореног типа може поднијети приједлог за премјештај осуђеног лица у установу затвореног типа, ако осуђено лице, у току издржавања казне, буде новом пресудом правоснажно осуђен на казну затвора у трајању дужем од двије године.

(7) Министар може извршити премјештај осуђеног лица у другу Установу из безбједносних разлога и без приједлога руководиоца Установе.

(8) Трошкове премјештаја сноси Установа из које се врши премјештај.

17. Прекид издржавања казне затвора

Члан 123.

(1) На молбу осуђеног лица, министар може рјешењем одобрити прекид издржавања казне затвора, ако су наступили сљедећи разлози:

а) ако је оболио од теже акутне болести – док болест траје, с тим да се сваких 90 дана преиспитује донесено рјешење,

- б) услед смртног случаја или тешке болести у породици – најдуже шест мјесеци,
 - в) ако је потребно да обави пољске или сезонске радове или радове изазване елементарним непогодама, а у породици нема чланова способних за рад – најдуже шест мјесеци,
 - г) ради полагања испита за који се припремао или због завршетка школовања – најдуже шест мјесеци и
 - д) ако Установа не располаже одговарајућим просторијама за боравак осуђеница за вријеме трудноће, порођаја и материнства – највише до навршене једне године живота дјетета.
- (2) У молби за прекид издржавања казне затвора наводе се разлози и прилажу оригинални документи издати од надлежног органа, или копије оригиналних документа овјерених од стране надлежног општинског органа управе, који молбу треба да учине оправданом.
- (3) Молбу осуђеног за прекид издржавања казне затвора са пратећом документацијом и мишљењем, Установа је дужна доставити Министарству у року од три дана од дана пријема молбе.
- (4) Против рјешења којим је одбијена молба за прекид издржавања казне може се изјавити жалбу министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.
- (5) Рјешење донесено по жалби је коначно и против њега се не може покренути управни спор.
- (6) Вријеме проведено на прекиду издржавања казне затвора не урачунава се у издржану казну затвора.

Члан 124.

- (1) Ако се за вријеме трајања прекида утврди да је прекид одобрен на основу лажних исправа или других доказа, односно да се прекид не користи у сврху за коју је одобрен, опозива се рјешење из члана 123. овог закона, а осуђеном лицу налаже се да се јави на даље издржавање казне затвора одмах, а најкасније у року од три дана од дана пријема рјешења о опозиву.
- (2) Рјешење о опозиву прекида издржавања казне затвора доставља се Установи и лицу које се налази на прекиду издржавања казне.
- (3) Ако се осуђено лице не јави на даље издржавање казне затвора поступа се у складу са одредбама из члана 153. овог закона.

Члан 125.

- (1) У случају одређивања притвора за друго кривично дјело, суд који је одредио притвор обавезан је донијети рјешење о прекиду издржавања казне затвора.
- (2) Прекид издржавања казне из става 1. овог члана траје до укидања притвора.

18. Дисциплинска и материјална одговорност осуђених лица

Члан 126.

- (1) Осуђена лица дужна су да се придржавају одредаба овог закона, правила кућног реда и других прописа из области извршења казне затвора и да поступају по законитим наређењима службених лица.
- (2) Понашање које је супротно одредбама става 1. овог члана представља дисциплински прекршај, за који осуђено лице може бити дисциплински кажњено.
- (3) Дисциплински прекршаји могу бити лакши и тежи.
- (4) Правилник о дисциплинској одговорности осуђених лица доноси министар.

Члан 127.

- Лаки дисциплински прекршаји су:
- а) давање на коришћење ствари другом лицу за које нема одобрење,

- б) посједовање и узимање лијекова без одобрења,
- в) неовлашћено узимање или коришћење туђих ствари,
- г) подстицање другог на вршење прекршаја,
- д) намјерно прљање просторија установе,
- ђ) неовлашћено контактирање са другим лицима и
- е) занемаривање личне хигијене.

Члан 128.

(1) Тежи дисциплински прекршаји су:

- а) одбијање извршења законитог наређења службеног лица,
- б) подстрекавање на побуну или бјекство,
- в) припремање бјекства, покушај бјекства и бјекство,
- г) помагање другим осуђеним лицима при припремању бјекства или бјекству,
- д) организовање и учешће у побуни,
- ђ) насилничко понашање према другим осуђеним лицима,
- е) намјерно уништавање туђе имовине и имовине Установе,
- ж) узимање од других осуђених лица накнаде у новцу или натури,
- з) удаљавање из Установе или са радилишта без одобрења службеног лица,
- и) уношење, посједовање, препродаја и уживање алкохола и опојних дрога у Установи,
- ј) израда, посједовање и уношење у Установу недозвољених предмета,
- к) неоправдано кашњење са погодности ван круга Установе,
- л) међусобне свађе и туче,
- љ) израда било каквих предмета и обављање приватних послова за себе или другог без налога службеног лица,
- м) ометање провођења дневног распореда активности,
- н) улажење и боравак на мјестима гдје је то забрањено,
- њ) спречавање приступа у било који простор Установе службеним лицима и лицима која имају овлашћење да улазе у Установу,
- о) међусобна препродаја или трампа било каквих ствари,
- п) крађа, коцкање и играње недозвољених игара,
- р) опирање здравственом прегледу и тестирању на заразне болести, алкохол и опојна средства,
- с) подстицање других осуђених лица на понашање које представља кривично дјело,
- т) некоректно понашање према службеним и другим осуђеним лицима,
- ћ) учестало понављање лакших дисциплинских прекршаја и
- у) давање лажних података усљед којих је настала или је могла настати штета већих размјера.

(2) Тежи дисциплински прекршај је и свако понашање које представља кривично дјело за које се осуђено лице гони по службеној дужности.

Члан 129.

(1) За учињене дисциплинске прекршаје изричу се дисциплинске казне.

(2) Дисциплинске казне су:

- а) писмени укор,
- б) одузимање погодности и
- в) упућивање у самицу до 20 дана.

(3) Ако осуђено лице за вријеме издржавања казне затвора учини кривично дјело, Установа је дужна да поднесе извјештај надлежном органу.

(4) Према осуђеном лицу примјењује се дисциплинска казна и ако за вријеме издржавања казне учини кривично дјело.

(5) Писмени укор изриче се за лакше дисциплинске прекршаје.

(6) У случају изрицања дисциплинске казне одузимања погодности, вријеме трајања дисциплинске казне зависи од тежине учињеног дисциплинског прекршаја, али не може бити краћа од један мјесец ни дужа од шест мјесеци.

(7) Дисциплинска казна упућивања у самицу може се изрећи само за теже дисциплинске прекршаје.

(8) У случају изрицања дисциплинске казне упућивања у самицу, осуђено лице обавезно губи могућност додјељивања и коришћења погодности које се користе ван круга Установе, за вријеме које одреди дисциплинска комисија, а које не може бити краће од три нити дужа од шест мјесеци, осим у случајевима изрицања дисциплинске казне због почињеног бјекства, односно злоупотребе погодности када не може бити краћа од годину дана, а рачуна се од дана издржане, опрштене или застарјеле изречене дисциплинске казне.

(9) Осуђеном лицу коме се одреди посебна мјера распореда у одјељење са максималним обезбјеђењем и интензивним програмом поступања, за вријеме боравка у одјељењу не тече рок који је изречен дисциплинском казном у погледу одузимања погодности.

Члан 130.

(1) Приједлог за покретање дисциплинског поступка за утврђивање дисциплинске одговорности подноси руководилац службе у чијем дјелокругу је учињен прекршај.

(2) Рјешење о покретању дисциплинског поступка доноси руководилац Установе.

(3) Комисија коју именује руководилац Установе проводи дисциплински поступак и изриче дисциплинске казне.

(4) Против рјешења Комисије може се уложити жалба руководиоцу Установе у року од три дана од дана пријема.

(5) Жалба не задржава извршење рјешења.

(6) Рјешење руководиоца Установе је коначно и против њега се не може покренути управни спор.

Члан 131.

(1) Дисциплински поступак је хитан и води се у складу с одредбама овог закона, Правилника о дисциплинској одговорности осуђених лица и закона који прописује кривични поступак.

(2) У дисциплинском поступку обавезно се саслушавају осуђено лице и свјedoци, а може се извршити и суочење, као и прибавити мишљење службених лица укључених у провођење програма третмана.

(3) Током дисциплинског поступка води се записник.

Члан 132.

(1) Упућивање у самицу не може се извршити прије него се прибави писмено мишљење љекара о здравственом стању осуђеног лица коме је изречена дисциплинска казна.

(2) Осуђена лица која почине најтеже дисциплинске прекршаје могу се издвојити од осталих осуђеника у посебну просторију без опасних ствари и прије покретања, односно окончања дисциплинског поступка, ако постоји опасност од насилних радњи према лицима и стварима, опасност од убиства и самоповређивања или угрожавања безбједности у Установи, које се не могу отклонити на други начин, о чему одлучује руководилац Установе.

(3) Вријеме издвајања траје док постоје разлози због којих је лице издвојено, а не може трајати дуже од 72 часа.

(4) Вријеме проведено у просторији без опасних ствари урачунава се у дисциплинску казну упућивања у самицу.

Члан 133.

(1) Извршење дисциплинских казни, изузев писменог укура, може се одложити до шест мјесеци, ако се са основом може очекивати да ће се и без извршења изречене дисциплинске казне постићи сврха дисциплинског кажњавања.

(2) Уколико осуђено лице у року за који је одложено извршење дисциплинске казне учини дисциплински прекршај, условно изречена дисциплинска казна се опозива.

(3) Код опозива условне дисциплинске казне упућивања у самицу, укупна дисциплинска казна не може бити дужа од 20 дана.

Члан 134.

(1) У току извршења дисциплинске казне упућивања у самицу, осуђеном лицу се обезбјеђују потребни хигијенски и здравствени услови, по потреби књиге, уџбеници и новине.

(2) За вријеме извршења дисциплинске казне упућивања у самицу, осуђеном лицу се обезбјеђује боравак на свјежем ваздуху ван затворених просторија у трајању до два часа дневно.

(3) Осуђеног је при извршењу дисциплинске казне упућивања у самицу дужан да посјети здравствени радник сваког дана, два пута седмично васпитач, а једном у седам дана руководиоца Установе и љекар.

Члан 135.

(1) На писмени приједлог службе третмана, руководиоца Установе рјешењем може обуставити извршење дисциплинске казне и прије њеног истека, када утврди да је постигнута сврха дисциплинског кажњавања.

(2) Руководилац Установе, рјешењем обавезно обуставља извршење дисциплинске казне упућивања у самицу, ако по писменом мишљењу љекара даљи боравак у самици угрожава здравље осуђеног лица.

Члан 136.

(1) Осуђено лице је одговорно за штету коју је намјерно или грубом непажњом проузроковао и исту је дужан надокнадити.

(2) О накнади штете рјешењем одлучује руководиоца Установе.

(3) Против рјешења о накнади штете може се изјавити жалба министру у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(4) Уколико осуђено лице одбије да плати штету, Установа може своја потраживања остварити тужбом код надлежног суда.

19. Посебне мјере за одржавање реда и безбједности

Члан 137.

(1) У циљу одржавања реда и дисциплине и очувања опште безбједности Установе, према осуђеним лицима који константно угрожавају ред и безбједност могу се одредити посебне мјере утврђене овим законом.

(2) Посебне мјере су:

а) појачани надзор,

б) одузимање и привремено задржавање ствари чије је држање допуштено,

в) тестирање на заразне болести, алкохол и опојна средства,

г) издвајање у просторију без опасних ствари,

д) смјештај у медицинску просторију са интензивним надзором,

ђ) смјештај у одјелење са максималним обезбјеђењем и интензивним програмом поступања и

е) усамљење.

(3) Према осуђеном лицу може се користити више посебних мјера истовремено.

(4) Примјена посебних мјера и мјера принуде не третирају се као дисциплинске казне.

Члан 138.

(1) Посебне мјере из члана 137. овог закона, осим мјере усамљења, на приједлог службе третмана и службе обезбјеђења, наредбом одређује руководиоца Установе.

(2) Посебну мјеру усамљења, на приједлог службе третмана и службе обезбјеђења, рјешењем одређује руководиоца Установе.

(3) У случајевима који не трпе одлагање, примјену посебних мјера, изузев мјера из члана 137. став 2. т. ђ) и е) може одредити и други радник кога овласти руководиоца Установе.

(4) Радник који је одредио посебну мјеру одмах обавјештава руководиоца Установе који мјеру одмах потврђује или укида.

(5) О примјени мјера из члана 137. став 2. т. д), ђ) и е) овог закона руководиоца Установе у року од 24 часа писменим путем обавјештава Министарство.

(6) Посебне мјере не могу се примјењивати дуже него што постоје разлози због којих су одређене, осим ако овим законом није другачије одређено.

Члан 139.

(1) Појачани надзор представља учестало посматрање и контролу осуђених лица дању и ноћу, а извршава се на начин да се не ремети свакодневна активност осталих осуђених лица.

(2) Одузимање и привремено задржавање ствари чије је држање допуштено, извршава се привремено док трају разлози за примјену мјере.

(3) У случају сумње на заразне болести, конзумирање алкохола и опојних средстава дозвољено је тестирање осуђених лица узимањем узорака крви и мокраће у складу са чланом 108. овог закона.

(4) Издвајање у посебну просторију без опасних ствари, као посебна мјера за одржавање реда и дисциплине, извршава се на начин предвиђен чланом 132. овог закона.

(5) Приликом издвајања осуђеника у просторију без опасних ствари обавезно се треба обавити љекарски преглед.

Члан 140.

(1) Осуђена лица код којих се процијени да ће извршити или су већ извршила било који акт самоповређивања, напада на друго осуђено или службено лице смјештају се из здравствених разлога у медицинску просторију са интензивним надзором.

(2) О здравственом стању осуђеног лица које се смјешта у медицинску просторију са интензивним надзором прибавља се мишљење заводског љекара у разумном року, а најкасније у року од 24 часа од момента смјештаја.

(3) Наредбу о смјештају осуђеног лица у медицинску просторију, по прибављеном мишљењу заводског љекара, доноси руководиоца Установе.

(4) Интензиван надзор у медицинској просторији огледа се у организованом надзору радника службе обезбјеђења и здравствене службе, као и надзору путем техничких и електронских уређаја.

(5) Када заводски љекар донесе мишљење о употреби средстава за ограничавање кретања из члана 102. став 1, осуђено лице се прегледа, а одлука се преиспитује сваких шест сати, а по потреби и раније.

(6) Свако преиспитивање мишљење из става 5. овог члана евидентира се у здравствени картон осуђеног и сачињава се дневни извјештај који се доставља руководиоцу Установе.

(7) Примјена ове мјере траје док трају разлози због којих је одређена.

Члан 141.

(1) Ако постоји опасност од бјекства, насилног понашања према другим осуђеним лицима или стварима, опасност од угрожавања дисциплине и реда које се не могу отклонити на други начин, осуђена лица могу се смјестити у одјелење са максималним обезбјеђењем и интензивним програмом поступања.

(2) У одјелење из става 1. овог члана може се смјестити осуђено лице и након извршења мјере усамљења, ако нису престали разлози због којих је мјера усамљења одређена.

(3) Наредбу о смјештају доноси руководиоца Установе на приједлог службе обезбјеђења и службе третмана.

(4) Преиспитивање оправданости боравка у одјељењу и резултата након интензивног програма поступања врши се свака три мјесеца боравка у одјељењу, а у изузетним случајевима може се вршити и раније.

Члан 142.

(1) Осуђеном лицу које својим понашањем упорно ремети ред и дисциплину, угрожава безбједност Установе и представља озбиљну опасност за лица и имовину у Установи, уз претходно мишљење заводског лекара, руководиоца Установе може рјешењем одредити мјеру усамљења у трајању до два мјесеца.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана, осуђено лице има право жалбе министру у року од три дана од дана пријема рјешења, с тим да жалба не одлаже извршење рјешења.

(3) Рјешење донесено по жалби је коначно и против њега се не може покренути управни спор.

Члан 143.

(1) У посебним случајевима када нису престали разлози за примјену мјере усамљења, мјера усамљења може бити продужена у складу са чланом 142. став 1. овог закона, с тим да укупно вријеме усамљења не може трајати дуже од 120 дана непрекидно.

(2) Осуђено лице, према коме је одређена мјера усамљења, за вријеме трајања мјере држи се одвојено од осталих осуђених лица и заједничког начина извршења казне и заједничких активности.

(3) Мјера усамљења може се обуставити и прије истека времена за које је одређена, ако се у току њеног извршења утврди да су престали разлози због којих је одређена или када се налазом лекара утврди да је даље усамљење штетно по здравље осуђеника.

(4) Рјешење о обустави извршења мјере усамљења доноси руководиоца Установе.

(5) За вријеме док траје мјера усамљења, осуђено лице свакодневно посјећују здравствени радник и васпитач, а лекар и руководиоца Установе једном седмично.

(6) Извршење посебне мјере усамљења и извршења дисциплинске казне упућивања у самицу ближе се уређују Правилником у кућном реду за издржавање казне затвора.

20. Мјере принуде и примјена мјера принуде

Члан 144.

Мјере принуде су:

- а) употреба физичке снаге,
- б) везивање,
- в) употреба гумене палице,
- г) употреба службених паса,
- д) употреба шмркова са водом,
- ђ) употреба хемијских средства,
- е) употреба електромагнетног/електроничког несмртоносног оружја,
- ж) употреба кинетичког несмртоносног оружја – гумени меци и
- з) употреба ватреног оружја.

Члан 145.

(1) У циљу одржавања реда и безбједности у Установи, према осуђеном се могу примијенити оне мјере принуде које су утврђене овим законом и прописима донесеним на основу закона.

(2) Приликом примјене мјере принуде користи се она мјера која најмање угрожава живот и здравље лица према коме се примјењује, којом се успјешно савлађује отпор и која је сразмјерна опасности која пријети.

Члан 146.

(1) Мјере принуде према осуђеном лицу могу се примијенити само када је неопходно да се спријечи:

- а) бјекство,
- б) физички напад на друго лице,
- в) самоповређивање или самоубиство осуђеног,
- г) намјерно проузроковање материјалне штете и
- д) активан и пасиван отпор.

(2) Под активним отпором подразумијева се свако супротстављање осуђеног лица законитим службеним мјерама, радњама и налозима службеног лица, које се врши заклањањем или држањем за лице или предмет, отимањем, стављањем у изглед да ће се лице напасти или предузимањем сличне радње.

(3) Под пасивним отпором подразумијева се свако супротстављање осуђеног лица законитим службеним мјерама, радњама и налозима службеног лица, које се врши оглушавањем или заузимањем клечећег, сједећег, лежећег или сличног положаја.

(4) Мјере принуде могу се примијенити и према лицу које ван Установе противправно ослобађа осуђено лице или противправно улази у круг и просторије Установе.

(5) У случају из става 4. овог члана, наведено лице се задржава до доласка овлашћених службених лица органа унутрашњих послова.

Члан 147.

(1) О примјени мјере принуде усмено и јасно се упозорава лице према којем се мјера намјерава употребити, осим ако се ради о истовременом или непосредно предстојећем противправном нападу.

(2) Употребу службених паса, шмркова са водом, хемијских средстава, електромагнетног и кинетичког несмртоносног оружја може наредити само руководилац Установе.

(3) Након примјене мјера принуде обавезно је извршити љекарски преглед осуђеног лица.

(4) О примјени мјера принуде из т. в), г), д), њ), е), ж) и з) и обавезном љекарском прегледу из става 3. овог члана одмах се подноси извјештај руководиоцу Установе, који је обавезан у року од 24 часа доставити извјештај Министарству које доноси рјешење о оправданости примјене мјера принуде.

(5) Ако су мјере принуде и ватрено оружје употребљени у границама овлашћења, искључена је дисциплинска одговорност припадника службе обезбјеђења.

(6) Ако се против радника Установе води кривични поступак због употребе средстава принуде, ватреног оружја, или других радњи при вршењу службеног задатка, Установа обезбјеђују правну помоћ у вези са вођењем поступка.

Члан 148.

(1) У случају да се у Установи припрема или врши нарушавања реда већег обима, руководилац Установе о томе одмах обавјештава министра који након сагледавања ситуације доноси одлуку о ангажовању свих или појединачних посебних јединица Установа у складу са Правилником о организацији, раду, броју, избору припадника, обуци, оружју, опреми и употреби.

(2) У случају да припадници посебне јединице не могу спријечити нарушавања реда већег обима, ради успостављања реда министар може затражити помоћ од надлежног органа унутрашњих послова.

(3) Упутство о сарадњи са органима унутрашњих послова доноси министар.

20.1. Употреба ватреног оружја

Члан 149.

(1) Припадници службе обезбјеђења могу бити наоружани када обављају дужност ван круга Установе.

(2) Припадницима службе обезбјеђења забрањено је ношење оружја у кругу Установе, осим у случајевима када је нарушавање реда и дисциплине таквог интензитета да је неопходна употреба ватреног оружја како би се успоставио ред и дисциплина и заштитили животи осуђених, запослених или других лица која се налазе у Установи.

(3) Оружје у служби обезбјеђења не могу носити приправници.

Члан 150.

(1) При вршењу службених послова припаднику службе обезбјеђења дозвољена је употреба ватреног оружја само ако се другим мјерама не може:

а) заштити живот људи,

б) одбити непосредни напад којим се угрожава његов живот или живот службених лица,

в) одбити напад на објект који обезбјеђује,

г) спријечити бјекство осуђеног лица које спроводи или обезбјеђује, ако би његово бјекство непосредно угрозило живот других, само ако је то изричито наведено у налогу за спровођење, односно обезбјеђење и

д) спријечити бјекство осуђеног лица из Установе затвореног типа.

(2) Припадник службе обезбјеђења који службу врши у присуству надређеног руководиоца, може употријевити ватрено оружје само по његовом наређењу.

(3) Надређени руководиоца може издати наређење за употребу ватреног оружја само у случајевима из става 1. овог члана.

(4) Припадник службе обезбјеђења неће употријевити ватрено оружје ако би тиме угрозио животе других лица.

Члан 151.

(1) Припадник службе обезбјеђења има право и дужност примијенити сва овим законом предвиђена овлашћења ради извршења законом приписаних надлежности.

(2) Припадник службе обезбјеђења примјењује овлашћења према властитој одлуци у складу са законом, подзаконским актима, као и на основу законите наредбе надређеног.

(3) Припадник службе обезбјеђења у циљу извршавања својих, законом и подзаконским актима прописаних службених дужности, може примијенити сљедећа овлашћења:

а) провјера и утврђивање идентитета лица и предмета,

б) издавање упозорења и наређења,

в) привремено ограничавање слободе кретања,

г) привремено одузимање предмета,

д) коришћење туђих возила и комуникацијских средстава,

ђ) преглед лица, ствари, просторија и превозних средстава и

е) употреба средстава принуде.

21. Поступање приликом бјекства

Члан 152.

(1) Припадник службе обезбјеђења без одлагања предузима радње да осуђено лице онемогући у бјекству.

(2) У циљу непосредног хватања одбјеглог лица, припадник службе обезбјеђења и без наредбе надлежног суда о претресању, може ући у туђи стан и остале просторије и по потреби извршити претрес у мјери у којој је потребно да се пронађе и лиши слободе одбјегло осуђено лице.

(3) У случају када се врши претрес стана, односно просторија, саставља се записник.

(4) Припадник службе обезбјеђења има право да се послужи саобраћајним средствима и средствима везе која су му доступна ради хватања лица из става 1. овог члана, као и ради превоза и помоћи лицу повријеђеном том приликом.

(5) О уласку у стан или друге просторије, те употреби средства из става 4. овог члана припадник службе обезбјеђења издаје њиховом држаоцу потврду ради накнаде трошкова и друге штете.

Члан 153.

(1) У случају бјекства осуђеног, Установа одмах обавјештава орган унутрашњих послова ради предузимања мјера проналажења, хватања и привођења одбјеглог.

(2) Бјекством се сматра и свако самовољно удаљење из Установе, недолазак на вријеме са одобреног коришћења погодности ван Установе, недолазак на вријеме са одобреног прекида издржавања казне, самовољно удаљење са лијечења у здравственој установи и нејављање у Установу након опозива условног отпуста.

(3) О сваком бјекству руководица Установе одмах обавјештава министра.

(4) Вријеме проведено у бјекству не рачуна се у издржану казну.

(5) У случају бјекства осуђеног лица руководица Установе издаје надлежном органу унутрашњих послова наредбу за расписивање потјернице ради проналажења и спровођења истог у Установу.

(6) Трошкове спровођења из бјекства сноси осуђено лице.

V УСЛОВНИ ОТПУСТ И ОТПУСТАЊЕ ОСУЂЕНИХ ЛИЦА

1. Условни отпуст

Члан 154.

(1) Ради подстицања личних напора осуђених лица за укључивање у живот на слободи, осуђена лица за која се основано може очекивати да више неће чинити кривична дјела и да је казна постигла сврху кажњавања могу се условно отпустити у складу са одредбама Кривичног закона и овог закона.

(2) О условном отпусту осуђених лица рјешава Комисија за условни отпуст коју именује министар.

(3) Комисија за условни отпуст састоји се од пет чланова у коју улазе представник Министарства, судија Врховног суда Републике Српске или судија окружног суда, те три независна члана из релевантне стручне области.

(4) Један од чланова Комисија за условни отпуст је предсједник.

(5) Кворум за доношење одлука чине три члана.

(6) Комисија за условни отпуст на период од четири године.

(7) Комисија за условни отпуст доноси пословник о свом раду.

Члан 155.

(1) О условном отпусту рјешава се на приједлог руководиоца Установе или по молби осуђеног лица.

(2) Установа уз приједлог или молбу, доставља Комисија за условни отпуст податке о постигнутом степену преваспитања и друге податке о осуђеном лицу који могу бити од значаја за одлуку Комисије за условни отпуст, као и мишљење о оправданости молбе.

(3) При доношењу рјешења о условном отпусту Комисије за условни отпуст нарочито цијени:

- а) ранију осуђиваност,
- б) понашање током издржавања казне,
- в) лично учешће у процесу преваспитања,
- г) став према учињеном кривичном дјелу,
- д) процјена поновног чињења кривичних дјела,
- ђ) остатак неиздржаног дијела казне,
- е) мишљење о основаности молбе односно приједлога за условни отпуст и
- ж) мјере у склопу постпеналне заштите.

Члан 156.

(1) Комисија доноси образложено рјешење о условном отпусту.

(2) Рјешење о условном отпусту доставља се Установи, која је обавезна по један примјерак уручити осуђеном лицу приликом отпуста са издржавања казне, суду који је условно отпуштеног упутио на издржавање казне затвора, суду који је изрекао првостепену пресуду, органу унутрашњих послова и органу социјалног старања надлежних по мјесту боравишта, односно пребивалишта.

(3) Уколико је молба или приједлог одбијен, образложено рјешење доставља се подносиоцу молбе, односно приједлога.

Члан 157.

(1) Против рјешења Комисије за условни отпуст за условни отпуст није дозвољена жалба нити се може покренути управни спор.

(2) У случају одбијања приједлога или молбе за условни отпуст, нови приједлог или молба не може се поднијети прије истека четири мјесеца ако се ради о казни затвора до двије године, односно шест мјесеци, ако се ради о казни затвора од двије и више година, рачунајући од дана коначности рјешења.

Члан 158.

(1) Осуђено лице које испољава примјерно понашање, залагање на раду и активно учествовање у процесу преваспитања, а издржало је најмање 4/5 казне затвора, на приједлог службе третмана или по молби осуђеног лица може се условно отпустити са издржавања казне затвора највише три мјесеца прије истека казне.

(2) О условном отпусту из става 1. овог члана, цијенећи елементе из члана 155. став 3. овог закона рјешењем одлучује руководиоца Установе.

(3) Одредбе овог члана о условном отпусту не примјењују се на лица којима је новчана казна замијењена казном затвора и на лица којима је Комисија за условни отпуст одобрила условни отпуст.

Члан 159.

(1) Осуђено лице којем је одобрен условни отпуст обавезан је да се за вријеме трајања условног отпуста сваких 15 дана јавља полицијској станици и органу социјалног старања надлежним по мјесту пребивалишта, односно боравишта осуђеног који су дужни да у случају нејављања у одређено вријеме о томе обавијесте Установу.

(2) За вријеме трајања условног отпуста, осуђеном лицу није дозвољено напуштање територије Републике Српске, односно БиХ, осим када су у питању страни држављани или лица без држављанства, а који немају стално мјесто боравишта у Републици Српској, односно БиХ.

(3) Установа у којој је осуђено лице, до дана отпуштања на условни отпуст, издржавало казну затвора обавезна је да у сарадњи са органима из става 1. овог члана прати реализацију и остварење сврхе условног отпуста.

(4) Осуђеним лицима, за вријеме трајања условног отпуста, не припадају права из овог закона.

Члан 160.

(1) Ако осуђено лице од дана доношења рјешења из члана 158. овог закона до дана отпуштања на условни отпуст учини тежи дисциплински прекршај, руководилац Установе обавезно опозива рјешење о условном отпусту.

(2) Ако осуђено лице од дана доношења рјешења Комисије за условни отпуст којим се одобрава условни отпуст до дана отпуштања на условни отпуст учини тежи дисциплински прекршај, руководилац Установе дужан је министру поднијети приједлог за опозив рјешења о условном отпусту.

(3) О приједлогу из става 2. овог члана, рјешењем одлучује министар.

(4) Ако осуђено лице за вријеме трајања условног отпуста не извршава обавезе прописане чланом 159. овог закона, ако чини прекршаје јавног реда и мира са елементима насиља и у другим случајевима када се процијени да је то оправдано, на приједлог руководиоца Установе, министар може извршити опозив рјешења о условном отпусту.

(5) Рјешење о опозиву условног отпуста из става 4. овог члана, доставља се Установи која је обавезна по један примјерак уручити осуђеном лицу, суду који је условно отпуштеног упутио на издржавање казне затвора, суду који је изрекао првостепену пресуду, органу унутрашњих послова и органу социјалног старања надлежних по мјесту боравишта, односно пребивалишта.

(6) По пријему рјешења о опозиву условног отпуста, осуђено лице дужно је да се одмах јави у Установу на издржавање преосталог дијела неиздржане казне затвора.

(7) Као преостали дио неиздржане казне затвора рачуна се вријеме од дана отпуста на условни отпуст до дана редовног истека казне затвора.

(8) На рјешење о опозиву условног отпуста, из члана 4. овог члана, осуђено лице може изјавити министру жалбу у року од три дана од дана пријема рјешења.

(9) Жалба на рјешење о опозиву условног отпуста не задржава извршење.

(10) У случају да се осуђено лице не јави у Установу, Установа је дужна да изда наредбу о расписивању потјернице.

2. Отпуштање осуђених лица

Члан 161.

(1) Осуђено лице отпушта се из Установе оног дана када му казна затвора редовно истекне, кад му почне тећи условни отпуст, на основу рјешења о амнестији или одлуке о помиловању.

(2) Ако последњи дан издржавања казне пада у дане празника или у друге нерадне дане, осуђено лице се отпушта последњег радног дана који претходи томе.

(3) Одредба из става 2. овог члана не примјењује се на осуђено лице коме је новчана казна замијењена казном затвора.

(4) Осуђено лице ослобађа се сваког рада најмање три дана прије отпуштања ради припремања за излазак из Установе.

(5) Прије отпуштања са издржавања казне осуђено лице прегледа лекар Установе и налаз уписује у здравствени картон које потписује лице које се отпушта.

(6) Осуђено лице које се отпушта има право на плаћени превоз до мјеста пребивалишта, односно боравишта, а ако је странац до граничног прелаза, уколико посебним прописима није другачије одређено.

(7) Трошкове превоза сноси Установа из које се осуђено лице отпушта.

(8) Ако је осуђено лице у вријеме отпуштања са издржавања казне тешко болесно или је усљед болести неспособан за путовање, Установа га смјешта у најближу здравствену установу ради лијечења.

(9) Ако осуђено лице нема средстава да плати трошкове лијечења, а обољење је настало за вријеме издржавања казне затвора, трошкове лијечења за првих мјесец дана сноси Установа из које је осуђено лице отпуштено, а након тога примјењују се општи прописи о здравственој заштити.

Члан 162.

(1) Осуђеном лицу које је издржало казну затвора, при отпуштању из Установе издаје се отпусни лист у којем се поред основних података о осуђеном лицу наводи вријеме и основ отпуштања са издржавања казне, као и обавеза да се пријави органу унутрашњих послова надлежном по мјесту пребивалишта, односно боравишта.

(2) Осуђеном лицу које се отпушта на условни отпуст, издаје се отпусни лист у којем се поред његових основних података и података о времену и основу отпуштања наводе и обавезе прописане чланом 159. став 1. овог закона.

(3) О отпуштању осуђеног лица са издржавања казне затвора Установа обавјештава, суд који је осуђено лице упутио на издржавање казне затвора, суд који је изрекао првостепену пресуду, орган унутрашњих послова и орган социјалног старања надлежног по мјесту боравишта, односно пребивалишта.

Члан 163.

(1) Осуђеном лицу при отпуштању предају се све ствари, предмети и новац који су били на чувању у Установи.

(2) Ако осуђено лице нема рубље, одијело и обућу, а ни средстава да их набави, Установа их обезбјеђује без накнаде.

Члан 164.

(1) Приликом отпуста из Установе, лице које се условно отпушта у писаној изјави назначиће мјесто у коме ће боравити за вријеме трајања условног отпуста.

(2) У случају промјене мјеста пребивалишта, односно боравишта условно отпуштено лице дужно је о томе обавијестити надлежни орган унутрашњих послова и орган социјалног старања.

(3) У случајевима да се лице отпушта из Установе на основу Закона о амнестији, Установа је дужна да га отпусти најкасније 24 сата након пријема правоснажног рјешења о амнестији, ако Законом о амнестији није другачије одређено.

(4) У случају да се лице отпушта из Установе на основу одлуке о помиловању, Установа је дужна да га отпусти истог дана по пријему одлуке о помиловању.

(5) Осуђено лице се сматра отпуштеним када напусти простор Установе.

(6) Ако је осуђеном лицу по отпуштању са издржавања казне затвора потребна помоћ заједнице, Установа је дужна о томе благовремено обавијестити орган надлежан за послове социјалног старања у мјесту пребивалишта, односно боравишта осуђеног лица.

VI ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КАЗНЕ ДУГОТРАЈНОГ ЗАТВОРА

Члан 165.

Одредбе чл. 63. до 164. овог закона примјењују се и на извршење казне дуготрајног затвора, осим ако овим законом није другачије прописано.

Члан 166.

(1) Казна дуготрајног затвора извршава се у Установи затвореног типа.

(2) Лица која издржавају казну дуготрајног затвора класификују се у посебне васпитне колективе, с тим да на једног васпитача долази до 20 осуђених лица.

Члан 167.

(1) Осуђена лица која издржавају казну дуготрајног затвора не могу бити радно ангажована на пословима који се изводе ван круга Установе, док не почну користити погодности које се користе ван круга Установе.

(2) Осуђеним лицима која издржавају казну дуготрајног затвора може се вршити контрола писама и телефонских разговора, о чему мора бити упознати осуђено лице.

VII ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ ЛИШЕЊА СЛОБОДЕ ОДРЕЂЕНЕ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ

Члан 168.

(1) Лишење слободе одређено у прекршајном поступку извршава се по одредбама овог закона које се односе на извршење казне затвора.

(2) Лишење слободе из става 1. овог члана одређује суд рјешењем по службеној дужности или на приједлог другог овлашћеног органа.

Члан 169.

(1) Лишење слободе одређено у прекршајном поступку извршава се у посебном одјељењу Установе и у одвојеним просторијама за боравак од осталих осуђених лица.

(2) У случају да се у току издржавања лишења слободе уплати новчана казна која му је одређена рјешењем о прекршају или прекршајним налогом, суд доноси рјешење о обустави лишења слободе.

VIII ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ МЈЕРЕ ПРИТВОРА

Члан 170.

(1) Мјера притвора по рјешењима надлежних судова извршава се у посебном одјељењу Установе – притворској јединици, по одредбама овог закона које се односе на извршење казне затвора, уколико одредбама члана од 170. до 182. овог закона није другачије одређено.

(2) Притворске јединице су затвореног типа.

Члан 171.

(1) У поступању са притвореним лицима примјењују се одговарајуће одредбе Закона о кривичном поступку и одредбе овог закона.

(2) На захтјев тужиоца и ако је то у интересу правде, суд може наредити да се ограниче одређена права притвореника.

Члан 172.

(1) У притворску јединицу може се примити лице против кога је надлежни суд донио рјешење о одређивању притвора.

(2) Уз рјешење о одређивању притвора Установи се доставља и писмени налог за пријем притвореника.

(3) Установа издаје писмену потврду о пријему притвореника у коју се, поред осталог, уноси дан и час пријема и име и презиме лица које је довело притвореника.

Члан 173.

(1) Непосредно по пријему у Установу врши се љекарски преглед притвореника, а налаз и мишљење љекара уноси се у здравствени картон притвореника.

(2) По пријему у Установу притвореник се упознаје са Правилником о кућном реду за извршење мјере притвора и другим правима и дужностима за вријеме примјене мјере притвора.

(3) Притвореници који су заједно учествовали у извршењу кривичног дјела смјештају се у одвојене просторије.

Члан 174.

(1) Притвореници у Установи бораве под истим условима као и осуђена лица по питању смјештаја, исхране, здравствене заштите, примјене мјера принуде, посебних мјера за одржавање реда и безбједности и накнаде за причињену штету за вријеме примјене мјере притвора.

(2) У случају потребе чувања притвореника за вријеме боравка ван Установе по било ком основу, обезбјеђење врши судска полиција.

Члан 175.

(1) Притвореник се може привремено извести из притворске јединице само у случајевима и на начин како је то прописано законом.

(2) Из разлога безбједности или ако је то у интересу вођења кривичног поступка, притвореник се може премјестити из притворске јединице једне у притворску јединицу друге Установе.

(3) На приједлог руководиоца Установе, рјешење о премјештају притвореника доноси надлежни суд, уз сагласност министра који предлаже у коју притворску јединицу да се премјести притворено лице.

(4) Против рјешења из става 3. овог члана притвореник може изјавити жалбу предсједнику надлежног суда у року од три дана од пријема рјешења.

(5) Жалба на рјешење не одлаже извршење.

(6) Рјешење по жалби је коначно и против истог се не може покренити управни спор.

(7) Спровођење притвореника врши судска полиција.

Члан 176.

(1) Притвореник се може радно ангажовати у погонима и радионицама привредне јединице које се налазе у кругу Установе, уз прибављену сагласност надлежног суда.

(2) Притвореник који ради, има право на накнаду и друга права по основу рада која у складу са овим законом припадају осуђеним лицима.

Члан 177.

У случају смрти притвореника Установа одмах обавјештава најближе сроднике, надлежни суд, Министарство и матични уред и даље поступа према упутама надлежног суда.

Члан 178.

(1) Ако за вријеме извршења мјере притвора притвореник учини дисциплински или било који други прекршај, Установа о томе обавјештава суд који води поступак.

(2) Надлежни суд обавјештава се и у случају бјекства притвореног лица.

(3) Суд из става 2. овог члана издаје наредбу за расписивање потјернице ради проналажења и привођења притвореника.

Члан 179.

Отпуштање притвореника из Установе врши се по основу рјешења о укидању притвора надлежног суда или истеком времена за које је притвор одређен.

Члан 180.

Надзор над извршењем мјере притвора врши предсједник надлежног суда у складу са одредбама Закона о кривичном поступку.

Члан 181.

Притвореник који на основу одредаба Закона о кривичном поступку, на свој захтјев, прије правоснажности пресуде буде упућен на издржавање казне затвора изједначен је у правима и дужностима са другим осуђеним лицима.

Члан 182.

(1) Правилником о кућном реду у установама за извршење мјере притвора ближе се утврђује нарочито: пријем и распоређивање притвореника, здравствено-хигијенске мјере и исхрана, примање посјета, дописивање, примање пошиљки и штампе, рад и понашање притвореника и одржавање реда и дисциплине, поступак у случају бјекства или смрти притвореника, спровођење притвореника и отпуштање и друга питања од значаја за извршење мјере притвора.

(2) У складу са Правилником о кућном реду у установама за извршење мјере притвора, руководилац Установе уређује распоред дневних активности притворених лица, у складу са специфичностима поједине Установе.

(3) Правилник о кућном реду у установама за извршење мјере притвора доноси министар.

IX ИЗВРШЕЊЕ НОВЧАНЕ КАЗНЕ

Члан 183.

Ако осуђени не плати новчану казну у року који је утврђен пресудом, суд који је донио пресуду у првом степену по службеној дужности покреће поступак за замјену новчане казне казном затвора.

Члан 184.

(1) Поступак замјене новчане казне казном затвора врши суд у складу са одредбама Кривичног закона.

(2) Ако осуђени уплати само један дио новчане казне, остатак новчане казне сразмјерно се претвара у казну затвора.

(3) У случају да осуђени током издржавања казне уплати остатак новчане казне, извршење казне затвора се обуставља.

(4) Рјешење о обустави казне затвора из става 3. овог члана доноси надлежни суд.

Члан 185.

Осуђени коме је новчана казна замијењена казном затвора у Установи има исти положај у правима и дужностима као и друга лица на издржавању казне затвора.

Х ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕ РАДА ЗА ОПШТЕ ДОБРО НА СЛОБОДИ

Члан 186.

(1) Суд који је донио одлуку у првом степену покреће поступак за извршење казне рада за опште добро на слободи код Министарства.

(2) Министар доноси рјешење којим утврђује правне субјекте код којих се може извршавати рад за опште добро на слободи, сходно одредбама Кривичног закона.

(3) Приликом одређивања послодаваца код којих се извршава казна рада за опште добро на слободи, води се рачуна да то буду послови од јавног интереса у оквиру којих се може остварити сврха кривичне санкције.

(4) У извршењу казне рада за опште добро на слободи Министарство посебно сарађује са органима за запошљавање, органима здравствене и социјалне заштите, локалне самоуправе и унутрашњих послова.

(5) Са правним субјектом у који се осуђени упућује на обављање рада за опште добро на слободи закључује се уговор којим се ближе дефинишу мјесто рада, врста посла, радно вријеме, и друга питања битна за оставаривање сврхе рада за опште добро на слободи.

Члан 187.

(1) Рад за опште добро на слободи извршава се у мјесту пребивалишта, односно боравишта осуђеног лица.

(2) Зависно од расположивих могућности, осуђено лице распоређује се на рад према његовим психофизичким способностима, стеченом стручном квалификацијом, као и жељи осуђеног да ради одређени посао.

Члан 188.

(1) Надзор над радом осуђеног за опште добро на слободи врши Министарство у складу са чл. 56. до 61. овог закона.

(2) Правилник о врсти послова и условима рада за опште добро на слободи доноси министар.

ХИ ИЗВРШЕЊЕ МЈЕРА БЕЗБЈЕДНОСТИ

1. Обавезно психијатријско лијечење

Члан 189.

(1) Мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења изречена уз казну затвора извршава се у посебној здравственој установи основаној за ту сврху или у посебном психијатријском одјељењу здравствене установе.

(2) Посебну здравствену установу из став 1. овог члана оснива Влада.

(3) Мјера безбједности из става 1. овог члана изречена уз рад за опште добро на слободи или уз условну осуду, извршава се у посебној здравственој установи или у посебном психијатријском одјељењу здравствене установе коју одреди министарство надлежно за послове здравства уз сагласност министра.

(4) У здравствену установу или посебно одјељење из става 1. овог члана смјештају се и лица којима је у складу са Законом о кривичном поступку рјешењем надлежног суда одређен привремени смјештај у одговарајућу здравствену установу до окончања поступка за примјену мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења.

(5) Према лицима која су упућена у здравствену установу или посебно одјељење ради обавезног психијатријског лијечења могу се примијенити само она ограничења која су

неопходна ради њиховог лијечења или ради одржавања реда и дисциплине у здравственој установи или посебном одјељењу.

Члан 190.

(1) Упућивање лица на извршење ове мјере безбједности врши суд у складу са чланом 64. овог закона.

(2) Кад је мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења изречена уз казну затвора осуђени се прво упућује на извршење мјере безбједности.

(3) Здравствена установа из члана 189. став 1. овог закона дужна је примити лице према коме је изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења и спроводити мјере на начин одређен чланом 191. овог закона.

(4) Послије завршеног лијечења осуђено лице, којем казна затвора још није истекла, надлежни суд упућује на издржавање преосталог дијела неиздржане казне затвора, у складу са одредбама Правилника о упућивању осуђених лица на издржавање казне затвора.

(5) Вријеме проведено у установи за извршење мјере безбједности рачуна се као вријеме проведено на издржавању казне затвора.

Члан 191.

(1) Посебна здравствена установа или посебно психијатријско одјељење здравствене установе у којој се извршава мјера безбједности дужна је да најмање једном у шест мјесеци обавјештава Установу и суд који је мјеру изрекао о здравственом стању лица према коме се мјера извршава.

(2) Мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења траје док не престану разлози због којих је изречена, а најдуже до истека изречене казне затвора или извршења рада за опште добро на слободи или истека времена провјеравања уз условну осуду.

(3) Кад се заврши лијечење, здравствена установа о томе обавјештава надлежни суд који је изрекао мјеру.

Члан 192.

(1) Надзор у погледу организације и стручног рада установа из члана 189. став 1. овог закона врши министарство надлежно за послове здравства.

(2) Надзор у погледу законитости извршавања мјере безбједности према лицима из чл. 101. и 190. овог закона врши Министарство.

Члан 193.

(1) О премјештају лица упућеног на обавезно психијатријско лијечење у другу здравствену установу, на захтјев лица према коме се мјера извршава или на приједлог здравствене установе, одлучује министарство надлежно за послове здравства уз сагласност надлежног суда.

(2) Трошкови извршења мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења у здравственој установи обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

2. Обавезно лијечење од зависности

Члан 194.

(1) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности изречена уз казну затвора извршава се у посебној здравственој установи основаној за ту сврху или у посебном психијатријском одјељењу здравствене установе које одреди министар, или у Установи, ако за то постоје услови.

(2) Када је мјера безбједности обавезног лијечења од зависности изречена уз казну затвора, осуђени се прво упућује на извршење мјере безбједности.

(3) Упућивање лица на извршење мјере из става 1. овог члана врши надлежни суд према мјесту пребивалишта, односно боравишта осуђеног, а ако се осуђено лице налази у притвору за упућивање је надлежан суд у сједишту Установе у којој се притвор издржава.

(4) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности, ако је изречена уз рад за опште добро на слободи или уз условну осуду, извршава се у одговарајућој здравственој установи коју одреди министарство надлежно за послове здравства уз сагласност надлежног суда.

Члан 195.

(1) Ако се до истека казне затвора не заврши лијечење лица коме је изречена мјера безбједности обавезног лијечења од зависности, здравствена установа у којој се ова мјера извршава о томе се обавјештава суд који је мјеру изрекао и орган социјалног старања у мјесту пребивалишта, односно боравишта лица које се отпушта, како би се организовао његов прихват ради наставка лијечења.

(2) Послије завршеног лијечења осуђено лице, којем казна затвора још није истекла, надлежни суд упућује на издржавање преосталог дијела неиздржане казне затвора, у складу са одредбама Правилника о упућивању осуђених лица на издржавање казне затвора.

(3) У случају опозива условне осуде извршење мјере безбједности обавезног лијечења од зависности проводи се у складу са одредбама члана 194. став 1. овог закона.

(4) Одредбе члана 193. став 2. овог закона сходно се примјењују и на трошкове извршења мјере безбједности обавезног лијечења од зависности.

(5) Ближе прописе о извршењу мјере безбједности обавезног лијечења од зависности, изречену уз казну затвора, доноси министарство надлежно за послове здравства.

XII ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ИЗВРШЕЊУ КАЗНЕ МАЛОЉЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА

Члан 196.

На извршење казне малољетничког затвора примењују се одредбе овог закона, ако одредбама чл. 196. до 202. није другачије одређено.

Члан 197.

(1) Казна малољетничког затвора извршава се у посебним установама или у посебним одјељењима у којима могу остати до навршене 23 године живота, а ако до тада не буду издржали казну упућује се у Установу у којој пунољетна лица издржавају казну затвора.

(2) Изузетно од одредаба из става 1. овог члана, у Установи за издржавање казне малољетничког затвора, односно у посебном одјељењу, може остати осуђено лице које је навршило 23 године живота, ако је то потребно ради завршетка његовог школовања или стручног оспособљавања, али најдуже до 25 година живота.

Члан 198.

(1) Осуђеном лицу осуђеном на казну малољетничког затвора програмом поступања одређује се врста посла и смјер образовања.

(2) Уколико у оквиру Установе не постоји школа, лице које издржава казну малољетничког затвора може под надзором васпитача похађати школу у мјесту сједишта установе, ако то дозвољавају разлози безбједности.

Члан 199.

Лицима која издржавају казну малољетничког затвора, а нису навршила 23 године живота не може се ограничити дописивање са родитељима и другим блиским сродницима.

Члан 200.

(1) Осуђеном лицу које издржава казну малољетничког затвора, а које се добро понаша и залаже у учењу и раду, руководилац Установе може одобрити коришћење погодности ван круга Установе ради посјеђивања родитеља или других блиских сродника.

(2) Коришћење погодности ван круга Установе, осуђеним лицима из става 1. овог члана одобрава се у складу са одредбама чл. 113. до 120. овог закона.

Члан 201.

(1) У слободном времену лице које издржава казну малољетничког затвора проводи најмање три часа дневно ван затворених просторија.

(2) Лицу које издржава казну малољетничког затвора обезбјеђују се услови за бављењем физичком културом и спортом.

Члан 202.

(1) Осуђеном лицу које издржава казну малољетничког затвора може се изрећи дисциплинска казна упућивања у самицу највише до седам дана.

(2) Осуђеном лицу које издржава казну малољетничког затвора и које похађа школу омогућава се да за вријеме издржавања дисциплинске казне самице редовно похађа наставу, да чита стручну литературу и ради школску задаћу.

(3) Осуђеном лицу из става 1. овог члана, не могу се одредити посебне мјере, осим мјере појачаног надзора.

ХИИ ИЗВРШЕЊЕ ВАСПИТНИХ МЈЕРА

Члан 203.

(1) Сврха извршења васпитних мјера је да се пружањем заштите, помоћи и надзора, образовања и преваспитања малољетних учинилаца кривичних дјела обезбједи кориговање друштвено неприхватљивих навика, ставова, мишљења и омогући правилан развој њихове личности, те кад је то потребно и да се спријече у вршењу кривичних дјела.

(2) За вријеме извршења васпитне мјере, са малољетником се поступа човјечно и на начин који одговара његовом узрасту, степену душевне развијености, способностима и склоностима, уз поштовање његове личности и достојанства.

(3) Малољетницима се обезбјеђују услови за стицање основног и средњег образовања.

Члан 204.

(1) Васпитне мјере, осим васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом, извршава надлежна установа социјалног старања према мјесту пребивалишта, односно боравишта малољетника.

(2) Упућивање малољетника ради извршења васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом врши основни суд на чијем се подручју налази пребивалиште или боравиште малољетника.

(3) Ако се малољетник налази у притвору, васпитној установи или у другој породици упућивање врши основни суд у на чијем подручју је малољетник смјештен.

(4) Трошкови извршења васпитних мјера обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

Члан 205.

Суд, уз извршно рјешење којом је изречена васпитна мјера, доставља органу из члана 204. став 1. овог закона податке о личности малолетника које је прибавио у току поступка и који су од значаја за правилну примјену васпитне мјере, а нарочито извод из матичне књиге рођених, свједочанство о завршеном разреду, љекарско увјерење, податке о ранијем вршењу кривичних дјела и вођеним поступцима, социјалну и психолошку обраду и друго.

Члан 206.

Суд који је водио кривични поступак против малолетника може одредити да се са извршењем појединих васпитних мјера може почети и прије правоснажности рјешења, ако је то за васпитање малолетника корисно и истовремено потребно ради издвајања малолетника из средине у којој је живио, ради пружања помоћи, заштите и смјештаја малолетника, а кад тај смјештај није могуће обезбиједити на други начин, или кад је потребно да се спријечи у вршењу кривичних дјела или асоцијалном понашању.

Члан 207.

Надзор над законитим извршењем васпитних мјера врши суд који је изрекао мјеру и надлежни орган социјалног старања.

1. Упућивање у дисциплински центар за малолетнике

Члан 208.

Мјера упућивања у дисциплински центар извршава се у посебним васпитним установама, основаним за ту сврху и то у прихватиљима, школама или другим сличним установама.

Члан 209.

(1) Родитељ, старалац или усвојилац малолетника дужан је да обезбиједи редовно долажење малолетника у дисциплински центар.

(2) Ако се малолетник не јави дисциплинском центру, или престане редовно да долази, дисциплински центар о томе обавјештава суд и орган социјалног старања.

Члан 210.

(1) Васпитна мјера упућивања у дисциплински центар за малолетнике на одређени број часова у току дана извршава се између 8 и 20 часова у слободном времену малолетника, у трајању најдуже четири часа.

(2) Малолетник који је упућен у дисциплински центар на непрекидни боравак на одређени број дана, наставља да похађа наставу у школи или да одлази на посао, а у центру му се обезбјеђује смјештај и исхрана.

Члан 211.

(1) У дисциплинском центру води се дневник рада за малолетнике.

(2) По истеку васпитне мјере, дисциплински центар доставља суду и органу социјалног старања извјештај о утицају предузетих мјера и постигнутим резултатима васпитног рада са малолетником.

(3) Кад суд одлучи да се малолетник по извршењу васпитне мјере упућивања у дисциплински центар стави под појачани надзор органа социјалног старања, дисциплински

центар уз извјештај из става 2. овог члана, доставља и мишљење стручних радника о личности малољетника и постигнутим резултатима у извршењу ове мјере.

2. Мјере појачаног надзора

2.1. Појачани надзор од стране родитеља, стараоца или усвојиоца

Члан 212.

(1) Појачан надзор од стране родитеља, стараоца или усвојиоца извршавају родитељи, старалац или усвојилац.

(2) Извршење васпитне мјере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца тече од дана када се родитељу, усвојиоцу или стараоцу малољетника достави одлука суда ради извршења ове мјере.

Члан 213.

(1) Родитељ, старалац или усвојилац дужан је да посвети сталну пажњу и пуну бригу васпитању малољетника, да извршава налоге и упутства суда и органа социјалног старања и да предузима мјере које спречавају штетан утицај на малољетника.

(2) Суд може родитељу, стараоцу или усвојиоцу ставити одређену обавезу за коју нађе да је у интересу васпитања и спречавања малољетника у вршењу кривичних дјела.

(3) Родитељ, старалац или усвојилац дужан је да омогући надлежном органу социјалног старања да врши провјеру извршења ове васпитне мјере.

(4) Орган социјалног старања који прати примјену ове мјере о успјеху мјере, извјештава суд у роковима које овај одреди, а може предложити обуставу извршења мјере или замјену изречене мјере другом.

Члан 214.

Ако у току извршења васпитне мјере појачаног надзора од стране родитеља, стараоца или усвојиоца дође до неслагања између родитеља, стараоца или усвојиоца и органа социјалног старања, спор о начину извршења ове мјере рјешава суд који је васпитну мјеру изрекао.

2.2. Појачани надзор у другој породици

Члан 215.

(1) Мјера појачаног надзора у другој породици извршава се у породици којој је суд на приједлог надлежног органа социјалног старања повјерио појачани надзор над малољетником.

(2) Избор породице у коју ће се смјестити малољетник, врши се на основу претходно проведеног испитивања личности малољетника и социопсихолошке структуре породице, а у циљу остваривања правилног васпитања и развоја малољетника.

Члан 216.

Надлежни орган социјалног старања и породица у коју се смјешта малољетник закључују писмени уговор којим утврђују обавезе које преузима породица у односу на малољетника, услови и рок за отказивање уговора, висина и начин плаћања трошкова.

Члан 217.

За вријеме извршења васпитне мјере појачаног надзора у другој породици малољетнику се обезбјеђује одржавање везе са његовом породицом уколико суд на приједлог органа социјалног старања, другачије не одлучи.

Члан 218.

(1) Суд који је повјерио малољетника другој породици може по службеној дужности или на приједлог надлежног органа измијенити ранију одлуку и одредити другу породицу ако установи да се мјера не би могла успјешно извршити.

(2) Одредбе чл. 213. и 214. овог закона сходно се примјењују и у случају извршавања мјере појачаног надзора у другој породици.

2.3. Појачан надзор од стране органа социјалног старања

Члан 219.

(1) Васпитну мјеру појачаног надзора од стране органа социјалног старања извршавају одређена стручна лица под надзором и по упутствима органа социјалног старања према пребивалишту или боравишту малољетника.

(2) По пријему рјешења суда којим је изречена васпитна мјера појачани надзор од стране органа социјалног старања, орган социјалног старања одређује службено лице које спроводи ову мјеру и о томе извјештава суд.

(3) Службено лице стара се о школовању малољетника, запошљавању, издвајању из средине која штетно утиче на малољетника, потребном лијечењу и сређивању прилика у којима малољетник живи.

(4) Орган социјалног старања израђује план рада са малољетником, који нарочито садржи задатке службеног лица и обавезе малољетника и његових родитеља, стараоца или усвојиоца.

(5) Службено лице остварује лични контакт са малољетником путем разговора, посјета, обилазака и на други погодан начин, а најмање једанпут у седам дана.

(6) Родитељи, старалац или усвојилац малољетника дужни су да обавијесте службено лице органа социјалног старања надлежног за извршење мјере појачаног надзора од стране органа социјалног старања о односима и приликама које негативно утичу на успјешно извршење васпитне мјере.

Члан 220.

Одредбе чл. 213. и 214. овог закона сходно се примјењују и код извршења васпитне мјере појачаног надзора од стране органа социјалног старања.

3. Заводске мјере

Члан 221.

(1) Заводске мјере извршавају се у васпитној установи, васпитно-поправном дому и посебној установи за лијечење и оспособљавање.

(2) Упућивање малољетника на извршење заводске мјере врши се у складу са одредбама члана 204. овог закона.

(3) Установа у којој се извршава заводска мјера обавјештава суд и орган социјалног старања о пријему малољетника и почетку извршења заводске мјере.

(4) Ако са извршењем заводске мјере не може да се отпочне или настави зато што је малољетник у бјекству или што одбија извршење заводске мјере, орган социјалног старања и установа у којој се заводска мјера извршава, о томе обавјештавају надлежни суд и орган унутрашњих послова по мјесту пребивалишта односно боравишта малољетника.

Члан 222.

(1) Почетак извршења заводске мјере може се на молбу малољетника, његовог родитеља, стараоца или усвојиоца или органа социјалног старања одложити у случају постојања околности из члана 69. овог закона и на начин прописан чланом 70. став 1, 2, 3. и 4. овог закона.

(2) О одлагању почетка извршења заводске мјере рјешава судија за малољетнике који је изрекао заводску мјеру.

(3) Против рјешења о одбијању молбе, родитељи, стараоци или усвојиоци могу поднијети жалба вијећу за малољетнике непосредно вишег суда у року од три дана од дана пријема првостепеног рјешења.

(4) Вијеће за малољетнике из става 3. овог члана обавезно је одлучити по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.

Члан 223.

(1) Суд који је изрекао заводску мјеру у првом степену може малољетнику, из посебно оправданих разлога на његову молбу, молбу родитеља, стараоца, на захтјев органа социјалног старања, или руководиоца установе у којој се мјера извршава дозволити прекид извршења заводске мјере до три мјесеца.

(2) Малољетници, трудници или породиљи, ако је осигуран смјештај, издржавање и њега за малољетницу и дијете прекида се извршење заводске мјере, с тим што прекид може трајати најдуже до навршене три године живота дјетета.

(3) Ако је прекид извршења заводске мјере одобрен због разлога из става 2. овог члана, суд који је одобрио прекид, на приједлог органа старатељства, одлучује да ли је настављање заводске мјере и даље потребно.

(4) Вријеме прекида се не рачуна у вријеме извршења заводске мјере.

Члан 224.

(1) Установа у којој се извршава заводска мјера дужна је најкасније три мјесеца прије планираног отпуштања малољетника о отпусту са приједлогом мјера које треба подузети обавијестити родитеље, стараоце или усвојиоце и орган социјалног старања ради укључивања у припреме за отпуштање малољетника из установе.

(2) Родитељи, стараоци или усвојиоци и орган социјалног старања, по отпуштању малољетника дужни су да му пружају помоћ док му је потребна.

(3) Орган социјалног старања по отпуштању малољетника, посебно се стара да се малољетнику који нема родитеље, стараоце или усвојиоце или чије су прилике несређене, по потреби обезбиједи привремени смјештај, исхрану, потребну одјећу и обућу, лијечење, избор одговарајуће средине, организовање завршетка започетог школовања, као и запослења.

Члан 225.

Малољетник се отпушта из установе за извршење заводске мјере чим установа прими рјешење суда о престанку или замјени заводске мјере, односно чим протекне законом предвиђено најдуже трајање заводске мјере.

3.1. Упућивање у васпитну установу

Члан 226.

(1) Васпитна мјера упућивања у васпитну установу извршава се у васпитној установи која обезбјеђује смјештај и задовољавање васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малољетника.

(2) Орган социјалног старања према пребивалишту или боравишту малољетника, након пријема правоснажне одлуке о изрицању заводске мјере врши упућивање у одговарајућу васпитну установу.

Члан 227.

(1) Сваком малољетнику коме је изречена васпитна мјера упућивања у васпитну установу, у погледу поступања поклања се посебна пажња али тако да се у животу и раду у установи не издваја од осталих.

(2) У васпитној установи малољетник се укључује у образовни процес.

Члан 228.

(1) Васпитна установа дужна је да најмање једном у шест мјесеци, или кад то суд или орган социјалног старања затраже, обавјештава ове органе о току и успјеху примјене васпитне мјере према малољетнику.

(2) Ако малољетник самовољно напусти васпитну установу или се не може прилагодити условима живота и рада у установи, установа о томе обавјештава суд који тим поводом може одлучити да се ова мјера замијени неком другом васпитном мјером.

(3) Орган из члана 226. овог закона може премјестити малољетника из једне у другу васпитну установу, ако је то повољније за постизање сврхе ове васпитне мјере, о чему одмах обавјештава суд.

3.2. Упућивање у васпитно-поправни дом

Члан 229.

(1) Заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом извршава се у васпитно-поправном дому који се оснива за ту сврху, или у посебном одјељењу казнено-поправне установе.

(2) Васпитно-поправни дом оснива и укида Влада на приједлог министра.

(3) Установа из става 2. овог члана оснива се као васпитно-поправни дом за мушка као и васпитно-поправни дом за женска малољетна лица.

(4) Према степену обезбјеђења и ограничења слободе кретања васпитаника и мјерама које се примјењују у васпитању и поступању, васпитно-поправни дом може бити отвореног или полуотвореног типа.

(5) У дому отвореног типа може постојати и полуотворено одјељење.

Члан 230.

(1) По пријему васпитаника у васпитно-поправни дом врши се психолошко, педагошко и социјално испитивање личности.

(2) Након испитивања личности васпитаници се распоређују у васпитне групе према узрасту, душевној развијености и другим личним својствима која омогућавају примјену истоврсних васпитних мјера.

(3) Васпитна група обухвата највише десет васпитаника и има посебног васпитача.

Члан 231.

(1) У васпитно-поправном дому васпитанику се обезбјеђују услови за активно учешће у васпитно-корективном раду у циљу стицања и развијања позитивних личних особина, стручно оспособљавање за одговарајућа занимања, активно коришћење слободног времена кроз организовање културних, забавних, спортских, умјетничких и других активности и одржавање веза са породицом и другим лицима и органима од значаја за његову ресоцијализацију.

(2) У васпитно-поправном дому васпитаницима се обезбјеђује основно и средње образовање.

(3) Ако у васпитно-поправном дому не постоје услови за организовање наставе одређеног смјера или степена образовања, васпитаник може наставу похађати ван васпитно-поправног дома, а може му се омогућити и ванредно школовање и стручно усавршавање.

(4) Из свједочанства о стеченом образовању не смије се видјети да је стечено у васпитно-поправном дому.

Члан 232.

(1) Васпитанику дневно припада најмање три obroka разноврсне и квалитетне хране прилагођене узрасту и неопходне за одржавање здравља и психофизичког развоја чија вриједност не смије бити мања од 16.000 цула.

(2) Васпитно-поправни дом васпитанику обезбјеђује потребно рубље, одјећу, обућу у складу са годишњим добом, климатским условима и савременим начином одијевања.

Члан 233.

(1) Васпитаник може примати пошилке и посјете без ограничења.

(2) Изузетно, руководиоца васпитно-поправног дома може васпитанику забранити да се дописује и прима посјете одређених лица, ако би ова лица могла негативно утицати на његово васпитање.

Члан 234.

(1) За активно учешће у процесу преваспитања и за примјерно понашање током извршења васпитне мјере, руководиоца васпитно-поправног дома васпитанику може одобрити коришћење следећих погодности:

а) излазак у град,

б) посјета културним и спортским приредбама ван дома,

в) посјета породици и

г) учешће у радним акцијама, културним и спортским такмичењима ван дома.

(2) Услове и начине стицања и одобравања коришћења погодности дефинисани су одредбама Правилником о кућном реду у установи за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом, који доноси министар.

Члан 235.

(1) У васпитно-поправном дому организује се рад васпитаника у циљу стицања радних навика и способности за уобичајене услове живота и рада на слободи.

(2) Васпитаницима који похађају школу и раде у радионицама, радно вријеме се одређује по прописима који важе за ученике средњих школа за квалификована занимања.

(3) Васпитаник који није обухваћен наставом ради пуно радно вријеме које је прописано за малољетна лица у радном односу по општим прописима.

(4) Поред редовног радног времена, васпитаник се може упослити највише још један сат у току дана на пословима потребним за одржавање чистоће и на другим пословима који су неопходни за живот и рад у васпитно-поправном заводу.

(5) Васпитаницима се обезбјеђује девет сати непрекидног одмора у току 24 сата, као и два дана одмора у седмици.

Члан 236.

(1) Васпитаницима који раде припада накнада за обављени рад.

(2) Накнадом за рад васпитаник слободно располаже.

(3) Васпитаницима који без своје кривице не раде, а немају властитих средстава обезбјеђују се средства за подмирење најнужнијих потреба.

Члан 237.

(1) Васпитаници су обавезни придржавати се одредаба закона и прописа донесених на основу закона и пажљиво чувати имовину и предмете који су им дати на руковање и употребу.

(2) За повреде одредаба овог закона, правила кућног реда и радне дисциплине, неизвршавање обавеза из програма поступања и наређења службених лица, васпитанику се могу изрећи дисциплинске казне:

а) писмени укор,

б) одузимање додијељених погодности и

в) издвајање у посебну просторију до пет дана.

(3) Васпитаници којима је изречена заводска мера упућивања у васпитно-поправни дом имају иста права као и пунољетни осуђеници, ако одредбама чл. 229. до 240. овог закона или Правилником о кућном реду у установи за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом та права нису проширена.

Члан 238.

Васпитно-поправни дом је дужан да најмање својих шест мјесеци обавјештава суд и орган социјалног старања о резултатима примјене васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом.

Члан 239.

(1) Употреба мјера принуде према васпитаницима је забрањена изузев у случајевима када су друге методе контроле исцрпљене или су биле безуспјешне и то само на најкраће могуће вријеме и у складу са овлашћењима утврђеним законом.

(2) Мјере принуде могу се по наређењу руководиоца установе примијенити само ради спречавања самоповређивања, спречавања физичког напада и повређивања службеног лица и других васпитаника или уништења имовине већих размјера, о чему се одмах обавјештава Министарство и надлежни суд.

(3) Ношење и употреба ватреног оружја није дозвољена.

Члан 240.

Одредбе овог закона које се односе на извршење казне затвора и на унутрашњу организацију и радне односе у Установама, као и средствима за рад примјењују се и на васпитно-поправни дом, уколико одредбама члана 229. до 240. овог закона није другачије одређено.

3.3. Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање

Члан 241.

Мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање извршава се у одговарајућим специјализованим установама које одреди министарство надлежно за послове здравства.

Члан 242.

(1) Кад је малољетнику изречена мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање, надлежни орган социјалног старања предузима мјере да се малољетник што прије смјести у одговарајућу установу и о смјештају обавјештава надлежни суд.

(2) Малољетник смјештен у установу из члана 241. овог закона има иста права и обавезе као и остала лица смјештена у тој установи, с тим што се његовом васпитању и надзору посвећује посебна пажња.

Члан 243.

(1) Када је заводска мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање изречена умјесто мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења, у установи у којој се извршава заводска мјера обезбјеђује се чување малољетника у потребној мјери и његово лијечење уз стални надзор лекара.

(2) Ако нису обезбијеђени услови из става 1. овог члана, малољетник се упућује у посебно одјељење за малољетнике у здравственој установи.

(3) Установа из члана 241. овог закона дужна је да најмање сваких шест мјесеци обавјештава суд и орган социјалног старања о резултатима провођења заводске мјере.

(4) Малољетник остаје у посебној установи за лијечење и оспособљавање док је то потребно ради његовог лијечења или оспособљавања, а кад малољетник постане пунољетан, поново се испитује потреба његовог даљег задржавања у установи.

XIV МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 244.

(1) Држављанин БиХ, односно Републике Српске може под условима предвиђеним међународним уговором и законима, односно под условом узајамности, у БиХ, односно Републици Српској издржавати казну затвора изречену од стране суда друге државе.

(2) Према одредбама међународних уговора или под условом узајамности, БиХ односно Република Српска омогућава страним држављанима, осуђеним на казну затвора, да казну издржавају у својој држави.

(3) Преузимање или уступање извршења казне затвора и премјештај осуђених лица обавља се у складу са Закона о кривичном поступку БиХ и Конвенције Савјета Европе о трансферу осуђених лица.

(4) Преузимање или уступање из става 3. овог члана обавља се у сарадњи са Министарством правде БиХ, у чијој надлежности је међународна сарадња о правној помоћи.

(5) Рјешење о преузимању извршења казне затвора и упућивању у одређену Установу као и рјешење о уступању извршења казне затвора, доноси министар.

XV КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 245.

Новчаном казном у износу од 100 КМ до 300 КМ казниће се за прекршај:

- а) родитељ, старалац или усвојилац који не обезбиједи редован одлазак малољетника у дисциплински центар и
- б) родитељ, старалац или усвојилац који не извршава налоге и упутства суда и органа социјалног старања.

Члан 246.

Новчаном казном у износу од 300 КМ до 500 КМ казниће се за прекршај:

- а) осуђено лице коме је изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења које се у одређеном року не јави на извршење мјере,
- б) осуђено лице коме је изречена мјера безбједности обавезног лијечења од зависности које се у одређеном року не јави на извршење мјере,
- в) осуђено лице које се по условном отпусту не пријави надлежним органима у одређеном року,
- г) одговорно лице у здравственој установи ако Министарству у одређеном року не достави одговарајуће податке или достави непотпуне или нетачне податке, као и када прописане евиденције не води ажурно и уредно и
- д) одговорно лице у здравственој установи које поступи супротно одредбама члана 189. овог закона.

Члан 247.

Новчаном казном у износу од 3000 КМ до 5000 КМ казниће се за прекршај здравствена установа која поступи супротно одредбама члана 189. овог закона.

XVI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 248.

(1) Министар ће, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, донијети сљедеће прописе:

- а) Правилник о кућном реду за издржавање казне затвора из члана 13. став 7. овог закона,
- б) Правилник о начину вршења службе обезбјеђења, наоружању и опреми, употреби ватреног оружја и других средстава принуде, означавању и опреми возила у Установама Републике Српске из члана 18. став 6. овог закона,
- в) Правилник о звањима припадника службе обезбјеђења и условима њиховог стицања, униформи и ознакама звања припадника службе обезбјеђења у Установама из члана 18. став 7. овог закона,
- г) Правилник о условима и начину полагања стручног испита радника у служби третмана из члана 19. став 6. овог закона
- д) Правилник о условима и начину полагања стручног испита радних инструктора који раде са осуђеним лицима из члана 21. став 5. овог закона,
- ђ) Правилник о критеријима за утврђивање вишка запослених из члана 36. овог закона
- е) Правилник о дисциплинској одговорности радника установа из члана 47. овог закона,
- ж) Правилник о службеној легитимацији из члана 48. став 4. овог закона,

- з) Правилник о условима и начину полагања стручног испита радника службе обезбјеђења из члана 49. став 6. овог закона,
- и) Правилник о организацији, раду, броју и избору припадника, обуци, оружју, опреми и употреби посебне јединице из члана 52. став 2. овог закона,
- ј) Правилник о начину чувања службене тајне из члана 53. став 4. овог закона,
- к) Правилник о начину вршења инспекцијског надзора над радом Установа из члана 57. став 5. овог закона,
- л) Правилник о критеријима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора из члана 63. став 2. овог закона,
- љ) Правилник о класификацији и рекласификацији осуђених лица из члана 114. став 4. овог закона,
- м) Правилник о дисциплинској одговорности осуђених лица из члана 126. став 4. овог закона,
- н) Правилник о кућном реду у Установама за извршење мјере притвора из члана 182. став 3. овог закона,
- њ) Правилник о врсти послова и условима рада за опште добро на слободи из члана 188. став 2. овог закона,
- о) Правилником о кућном реду у установи за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом из члана 234. став 2. овог закона,
- п) Упутство о критеријима за провјеру психофизичких способности кандидата за пријем у службу обезбјеђења из члана 50. став 3. овог закона,
- р) Упутство о врстама и начину вођења евиденције о осуђеним и притвореним лицима и васпитаницима из члана 73. став 8. овог закона и
- с) Упутство о сарадњи са органима унутрашњих послова из члана 148. став 3. овог закона.
- (2) Министар надлежан за послове здравства ће у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона донијети пропис из члана 195. став 5. овог закона.

Члан 249.

У року од шест мјесеци од дана ступања са снагу овог закона, руководиоци Установа ће донијети Правилнике о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста из члана 12. став 1. овог закона.

Члан 250.

До доношења подзаконских аката предвиђених овим законом, примјењују се прописи донијети према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/01, 24/04 и 68/07), ако нису у супротности са овим законом.

Члан 251.

Ступањем на снагу овог закона Установе у Републици Српској настављају са радом и то:

- а) Казнено-поправни завод у Фочи као казнено-поправни завод затвореног типа,
- б) Казнено-поправни завод у Бањој Луци као казнено-поправни завод затвореног типа,
- в) Окружни затвор Бијељина као казнено-поправни завод затвореног типа,
- г) Казнено-поправни завод у Источном Сарајеву као казнено-поправни завод полуотвореног типа,
- д) Окружни затвор у Добоју као казнено-поправни завод полуотвореног типа и
- ђ) Окружни затвор у Требињу као казнено-поправни завод полуотвореног типа.

Члан 252.

До стварања кадровских, материјалних и организационих предуслова, Одјељење за надзор над радом Установа из члана 56. став 3. овог закона, наставља са радом у саставу Ресора за извршење кривичних санкција Министарства.

Члан 253.

(1) У казнено поправним заводима у Бањој Луци, Источном Сарајеву, Бијелини, Добоју и Требињу, постоје затворена одјељења за извршење мјере притвора.

(2) Територијална надлежност за извршавање мјере притвора, односно Установа из става 1. овог члана, одговара територијалној надлежности Окружног суда на чијем подручју се Установа налази.

Члан 254.

До доношења одлуке из члана 189. став 2. овог закона, Судско одјељење при Психијатријској клиници у Сокоцу наставља са радом као посебно психијатријско одјељење.

Члан 255.

До оснивања и почетка рада казнено-поправних установа за извршење казне малољетничког затвора за мушка осуђена лица, казне малољетничког затвора за женска осуђена лица и за извршење казне затвора за жене, односно васпитно-поправних установа за извршење васпитних мјера упућивања у васпитно-поправни дом за мушка малољетна лица и васпитно-поправни дом за женска малољетна лица, ове санкције извршавају се у посебним одјељењима казнено-поправних установа и то:

- а) казна малољетничког затвора за мушка осуђена лица у Казнено-поправном заводу у Источном Сарајеву,
- б) казна малољетничког затвора за женска осуђена лица у Казнено-поправном заводу у Источном Сарајеву,
- в) казна затвора за жене у Казнено-поправном заводу у Источном Сарајеву,
- г) васпитна мјера упућивања у васпитно-поправни дом за женска малољетна лица у Казнено-поправном заводу у Источном Сарајеву и
- д) васпитна мјера упућивања у васпитно-поправни дом за мушка малољетна лица у Казнено-поправном заводу у Бањој Луци.

Члан 256.

(1) У одјељење из члана 189. став 1. овог закона упућују се:

- а) лица којима је уз казну затвора изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења,
- б) лица којима је уз казну затвора изречена мјера безбједности обавезног лијечења од зависности,
- в) лица којима је надлежни суд одредио привремени смјештај у здравствену установу до окончања поступка за примјену мјере безбједности,
- г) лица којима је изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења због почињеног кривичног дјела у стању битно смањене урачунљивости у складу са чланом 43. Закона о заштити лица са менталним поремећајима и
- д) осуђена лица која се упућују на лијечење у складу са одредбама члана 101. став 1. овог закона.

(2) Министарство и Психијатријска клиника Соколац регулишу међусобна права и обавезе посебним уговором.

Члан 257.

(1) У Установама се извршавају казне затвора и мјере притвора изречене од стране Суда БиХ, у складу са одредбама Правилника о критеријима за упућивање осуђених лица на издржавање казне затвора у Републици Српској, према упутном акту Суда БиХ.

(2) На извршење казне затвора и мјере притвора које је изрекао Суд БиХ примјењује се Закон БиХ о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера („Службени гласник БиХ“, бр. 53/07 и 37/09).

(3) Средства потребна за извршење казне затвора и мјере притвора из става 1. овог члана обезбјеђују се у складу са споразумом са надлежном институцијом БиХ.

Члан 258.

Осуђена лица која су до ступања на снагу овог закона стекла формалне услове за одобравање погодности ван Установе настављају са коришћењем истих ако за наставак њиховог даљег коришћења нема безбједносних сметњи и нових околности које би имале утицај на одлучивање о одобравању истих.

Члан 259.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/01, 24/04 и 68/07).

Члан 260.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 01-100/10
Датум: 25. јануар 2010. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић